

RELACJE
INSPIRACJE
APLIKACJE

PSYCHOLOGIA KOGNITYWISTYKA MEDYCYNĄ

34. KOŁOKWIA PSYCHOLOGICZNE PAN

PSYCHOLOGIA

RELACJE

KOGNITYWISTYKA

INSPIRACJE

MEDYCYNĄ

APLIKACJE

KSIEGA ABSTRAKTÓW

INSTYTUT PSYCHOLOGII

Uniwersytet Jagielloński
w Krakowie

WYSTĄPIENIA KONFERENCYJNE

PSYCHOLOGIA A MEDYCyna

Poza „mgłą mózgową”: zespół post-COVID jako model współczesnych relacji psychologii i medycyny

Prof. dr hab. Emilia **ŁOJEK** 6

Co funkcjonowanie poznawczo-emocjonalne ozdrowieńców COVID-19 mówi nam o neuropsychologicznych następstwach chorób somatycznych?

Prof. dr hab. Michał **HARCIAREK** 7

Kiedy psychologia pomaga rozwiązać zagadki medyczne: badania nad delirium pediatrycznym, depresją okołoporodową i migreną

Prof. dr hab. Małgorzata **SOBOL** 8

Psychodeliki a zdrowie psychiczne: Od mechanizmów fenomenologicznych do neurofizjologicznych korelatów przetwarzania emocji

Dr hab. Michał **BOLA** prof. UJ 9

PSYCHOLOGIA A NEUROERGONOMIA I NEUROESTETYKA

Badania w projektowaniu. Metody rozpoznawania potrzeb użytkownika jako fundament praktyki projektowej

Prof. dr hab. Czesława **FREJLICH** 10

Sieci neuronalne w procesie pracy

Prof. dr hab. Tadeusz **MAREK** 11

Emocje estetyczne: między przyjemnością a poczuciem piękna

Dr hab. Piotr **PRZYBYSZ** prof. UAM 12

PSYCHOLOGIA A KOGNITYWISTYKA I SZTUCZNA INTELIGENCJA

Zaufanie w epoce generatywnej sztucznej inteligencji: strategie, ryzyka, przyszłość

Dr Artur **GUNIA** 13

Między mózgiem a modelem: czego porównania z AI uczą nas o poznaniu?

Dr hab. Jakub **SZEWCHYK** 14

Neuroinformatyka, neurobiologia obliczeniowa i sztuczna inteligencja - interakcje i inspiracje

Prof. dr hab. Daniel **WÓJCIK** 15

Umysł jednostajnie przyspieszony? Sztuczna inteligencja jako narzędzie, współtwórczyni i przedmiot badań psychologicznych

Dr Maksymilian **BIELECKI** 15

POSTERY

Akceptacja choroby przewlekłej dziecka a poziom nasilenia stresu rodzicielskiego i prężność psychiczna rodziców

Weronika **ANTOS** 16

Obrazy mentalne a analiza werbalna: poznawcze mechanizmy percepcji ryzyka, emocji i decyzji w kontekście zdrowotnym

Joanna **DIXA** 17

Psychologiczne i poznawcze uwarunkowania adaptacji rodzicielskiej w kontekście zaburzeń neurorozwojowych i chorób neurologicznych dziecka: rola afektu, procesów oceny i strategii radzenia sobie

dr Dominika **FIJAŁKOWSKA** 18

Wpływ torowania numerycznego na podatność na efekt framingu u osób o różnych zdolnościach numerycznych

Hanna **GODLEWSKA** 19

Blink rate w badaniu okulograficznym a rozpoznawanie emocji w chorobie Parkinsona

Michał **GODLEWSKI** 20

Poczucie własnej skuteczności jako mediator zależności między neofobią żywieniową a intencją włączenia alternatywnych protein do diety

Wiktoria **GÓRKA** 21

Znaczenie kompetencji miękkich w kształceniu medycznym: przekonania, trudności i potrzeby edukacyjne studentów kierunków medycznych

Magdalena **JAROSZ** 22

Zmęczenie a męczliwość poznawcza w stwardnieniu rozsianym. Związek deklarowanego zmęczenia ze zmiennością intraindywidualną czasów reakcji w zadaniu uwagi ciągłej testu WAF Wiedeńskiego Systemu Testów

Bartłomiej **KABZIŃSKI** 23

Czy krótka interwencja psychologiczna może wpłynąć spożycie alternatywnych źródeł białka? Randomizowane badanie kontrolowane

mgr Anna **KORNAFEL** 24

Ergonomiczne projektowanie krojów pisma dla osób z ADHD - badania wstępne

mgr Aleksandra **KOWALEWSKA** 25

Multimodalna analiza psychoterapii z wykorzystaniem danych fizjologicznych, behawioralnych, głosowych i językowych

mgr Dominika **KUNC** 26

Lęk przed porodem i jego konsekwencje: rola doświadczenia porodu i wsparcia społecznego

mgr Michalina **KUROWSKA** 27

Czy ocena ma znaczenie? O zdrowotnych kosztach krytyki.

Dominika **LIPIŃSKA**, Anna **PYRDA** 28

Ciekawość żywieniowa jako mediator związku między normami społecznymi a intencją włączania do diety alternatywnych źródeł białka

Wiktoria **ŁEPSKA** 29

Oczekiwania społeczności akademickiej względem środków wsparcia zdrowia psychicznego oferowanych przez uczelnie wyższe w Łodzi

Natalia **MALINOWSKA** 30

Mniej chętnie, ale warto? Deprywacja kontroli a prospektywna i retrospektywna wycena wysiłku poznawczego

mgr Jakub **MICHALIK** 31

Czy pytania o rodzaj diety zmieniają to, co jemy? Intencje i spożycie alternatywnych źródeł białka wśród osób wszystkożernych i ograniczających mięso

mgr Natalia **PADUSZYŃSKA** 32

**Zmiany w poziomie mentalizacji w wyniku udziału w zajęciach arteterapii
Moderująca rola aleksytymii**

Karolina **PAKULSKA** 33

Sztuczna inteligencja w badaniu zachowania: automatyzacja analizy koordynacji wzrokowej z wykorzystaniem rekonstrukcji 3D środowiska badawczego

Anna **RACHWAŁ** 34

**Deficyt teorii umysłu a nasilenie apatii we wczesnej chorobie Parkinsona
– moderująca rola funkcji wykonawczych Perspektywa neuroergonomiczna**

Magdalena **STERCZAŁA** 35

Wpływ źródła informacji na percepcję ryzyka, zaufanie i gotowość do działania w kontekście diagnozy choroby nowotworowej: rola jawności i formy przekazu

Oliwia **SYKULSKA** 36

Operacjonalizacja mechanizmów wpływu społecznego w procesie uczenia maszynowego: Taksonomia SITT jako fundament systemów wspierających rezyliencję poznawczą adolescentów

mgr Aleksander **SZCZĘSNY** 37

Rola zaangażowania sensomotorycznego w percepcji mowy w okresie niemowlęcym

dr Magdalena **SZMYTKE** 38

**Zmiany w poziomie mentalizacji w wyniku udziału w zajęciach arteterapii
Moderująca rola aleksytymii**

mgr Agata **TOKAREK** 39

Komunikacja z pacjentem z afazją: jakościowa analiza wyzwań i praktyk klinicznych

Michał **URBAN** 40

Determinanty spożywania alternatywnych źródeł białka w 13 krajach Europy: Perspektywa interesariuszy systemu żywnościowego

mgr Hanna **ZAŁĘSKIEWICZ** 41

Carpe diem czy memento mori - lęk przed śmiercią a impulsywność

Dominika **ZUB** 42

Różne oblicza (on- vs. off-line) zjawiska FoMO postrzegane w kategoriach cechy a stanu

mgr Anna **ŻURAWSKA** 43

Poza „mgłą mózgową”: zespół post-COVID jako model współczesnych relacji psychologii i medycyny

prof. dr hab. Emilia **Łojek**

Wydział Psychologii
Uniwersytet Warszawski

Wystąpienie proponuje szerszą refleksję nad współczesnym miejscem psychologii w medycynie, wychodząc od przykładu zespołu post-COVID. Relacja ta coraz rzadziej ma charakter wyłącznie aplikacyjny: psychologia nie tylko dostarcza narzędzi diagnostycznych, lecz współuczestniczy w operacjonalizacji objawów, kształtowaniu praktyk klinicznych i - pośrednio - stabilizowaniu kategorii nozologicznych. Zespół post-COVID, sytuujący się na styku neurologii, psychiatrii, medycyny rodzinnej i neuropsychologii, dobrze ujawnia relacje między biomedycznym a psychospołecznym rozumieniem choroby. Rozbieżność między ICD-11, gdzie wprowadzono jednostkę „stan poCOVID-19” („post COVID-19 condition”), a DSM-5-TR, który nie wyodrębnia analogicznej kategorii, pokazuje, że konceptualizacja tego zespołu jest nadal otwarta. W części empirycznej zestawione zostaną międzynarodowe rekomendacje dotyczące neuropsychologicznej oceny osób po COVID-19, postulujące wielodomenowy pomiar funkcjonowania poznawczego, psychicznego i trafności wykonania (Cysique, Łojek i in., 2021), rekomendowane przez WHO (Clinical Management of COVID-19, 18 August 2023), z wynikami badania ankietowego przeprowadzonego w 2023 roku wśród 301 specjalistów z 20 krajów (Łojek i in., 2025). Analiza praktyki klinicznej ujawniła koncentrację diagnozy wokół przesiewowej oceny stanu umysłowego, funkcji wykonawczych, szybkości przetwarzania informacji oraz uwagi i pamięci roboczej, przy ograniczonym uwzględnianiu innych domen funkcjonowania. Tę rozbieżność można interpretować jako przejaw ukierunkowanego podejścia diagnostycznego. Choć bywa ono pragmatyczne i organizacyjnie zrozumiałe, może zawężać obraz kliniczny do deficytów utożsamianych z „mgłą mózgową”, prowadząc do niedodiagnozowania innych zaburzeń oraz do nieadekwatnych ścieżek terapeutycznych. Konsekwencje mają charakter nie tylko kliniczny i systemowy, lecz także epistemologiczny: wpływają na standardy oceny, organizację opieki oraz to, które objawy uzyskują status osiowych dla rozumienia choroby. W tym sensie post-COVID stanowi użyteczny model do dalszych rozważań nad współczesnymi relacjami psychologii i medycyny.

Co funkcjonowanie poznawczo-emocjonalne ozdrowieńców COVID-19 mówi nam o neuropsychologicznych następstwach chorób somatycznych?

prof. dr hab. Michał **Harciarek**

Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego

W grudnia 2019 roku cały świat stanął w obliczu spowodowanej koronawirusem SARS-CoV-2 pandemii COVID-19, która istotnie przyczyniła się do wzrostu śmiertelności. Okazało się następnie, że u wielu pacjentów z COVID-19 występują powikłania neurologiczne (np. utrata węchu, udar, zapalenie opon mózgowych) oraz problemy neuropsychologiczne (m.in. dysfunkcje uwagowo-wykonawcze, zaburzenia pamięci, zmiany nastroju). Dodatkowo, wyniki najnowszych badań dowodzą, że powiązane z COVID-19 problemy poznawczo-emocjonalne mogą utrzymywać się także w grupie ozdrowieńców, mając niekiedy względnie trwałe i postępujący charakter. Podczas wykładu zaprezentowane zostaną rezultaty badań własnych, których celem była ocena funkcjonowania poznawczo-emocjonalnego ozdrowieńców COVID-19. Wyniki te będą następnie omówione w kontekście udokumentowanych w literaturze przedmiotu zmian neuropsychologicznych obserwowanych u osób chorujących na inne, niejednokrotnie przewlekłe schorzenia somatyczne (np. cukrzycę, nadciśnienie tętnicze, przewlekłą niewydolność nerek). W efekcie, przedstawione treści pozwolą lepiej scharakteryzować neuropsychologiczne następstwa COVID-19. Omawiając podobieństwa i różnice w zakresie trajektorii rozwoju problemów poznawczo-emocjonalnych ozdrowieńców COVID-19 i osób cierpiących z powodu innych chorób somatycznych, zaproponowany zostanie również model rozwoju dysfunkcji u osób chorujących na przewlekłe choroby somatyczne.

Kiedy psychologia pomaga rozwiązać zagadki medyczne: badania nad delirium pediatrycznym, depresją okołoporodową i migreną

prof. dr hab. Małgorzata **Sobol**

Katedra Psychometrii i Diagnostyki Psychologicznej
Uniwersytet Warszawski

Pomimo dynamicznego rozwoju technologii medycznych oraz systematycznego poszerzania wiedzy klinicznej, współczesna medycyna nadal napotyka zjawiska, które wymykają się wyjaśnieniom w obowiązujących paradygmatach diagnostycznych i terapeutycznych. W takich sytuacjach wsparcie zaoferować może psychologia, proponując rozwiązania oparte na modelach biopsychospołecznych. Często bywa tak, że te rozwiązania, które okazują się najbardziej skuteczne, przyjmowane są początkowo z rezerwą i zaskoczeniem, nawet wśród samych psychologów. W czasie wykładu przedstawię przykłady wyników badań własnych, w których czynniki psychologiczne okazały się znaczącymi zmiennymi wyjaśniającymi trudne problemy medyczne, a przy tym były to wyniki, których nikt się nie spodziewał. Na początku omówię badania dotyczące wpływu zachowania rodziców wobec dzieci, na odczuwanie przez dzieci bólu i na nasilenie delirium pediatrycznego. W dalszej kolejności, zaprezentuję wyniki analiz związków między postawami wobec czasu, stresem oraz depresją okołoporodową. Następnie przedstawię rezultaty badań wpływu empatii ze strony lekarza na nasilenie migreny. Na zakończenie podam propozycję wniosków, płynących z zaprezentowanych badań, w kontekście interdyscyplinarnego podejścia do zagadnienia zdrowia.

Psychodeliki a zdrowie psychiczne: Od mechanizmów fenomenologicznych do neurofizjologicznych korelatów przetwarzania emocji

dr hab. Michał Bola, prof. UJ

Centrum Badań Mózgu
Uniwersytet Jagielloński

W obliczu narastającego kryzysu zdrowia psychicznego, współczesna psychologia i neuronauka ponownie zwracają się ku substancjom psychodelicznym jako potencjalnym narzędziom terapeutycznym. Celem niniejszego wystąpienia jest krytyczny przegląd aktualnego stanu wiedzy na temat wpływu klasycznych psychodelików na dobrostan psychiczny oraz prezentacja wyników badań własnych koncentrujących się na mechanizmach tej relacji. W pierwszej części prezentacji omówiony zostanie „renesans psychodeliczny” w nauce, ze szczególnym uwzględnieniem badań na skutecznością psylocybiny, LSD oraz DMT w redukcji objawów depresyjnych i lękowych. Druga część wystąpienia zostanie poświęcona badaniom własnym, w których przy pomocy szerokiego wachlarza metod – od kwestionariuszowych, przez EEG, po fMRI – badaliśmy relację pomiędzy naturalistycznym zażywaniem psychodelików a reaktywnością emocjonalną (Orłowski i in., 2022, 2024, 2026). Wnioski z prezentowanych badań pozwalają powiązać subiektywny wymiar doświadczenia psychodelicznego z mierzalnymi zmianami w procesach przetwarzania emocji. Taka perspektywa rzuca nowe światło na mechanizmy leżące u podstaw terapeutycznego działania tych substancji oraz pozwala na bardziej precyzyjne osadzenie wyników badań psychodelicznych w nurcie współczesnej psychologii naukowej.

Badania w projektowaniu. Metody rozpoznawania potrzeb użytkownika jako fundament praktyki projektowej

prof. dr hab. Czesława Frejlich

Katedra Projektowania Ergonomicznego
ASP w Krakowie

Wystąpienie wspólnie z drem Lechem **Kolasińskim**, drą Malwiną **Antoniszczak** oraz drą Anną **Mokrzycką-Wagner**

Wystąpienie poświęcone jest metodom projektowym opartym na użyteczności i doświadczeniu użytkownika, ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem z przestrzeni publicznej – osób z niepełnosprawnościami oraz trudnościami poznawczymi. Przedstawione zostaną dwa projekty doktorskie, ukazujące możliwość twórczej adaptacji metod badawczych wypracowanych w psychologii i ergonomii w procesie projektowym. Badania zostały przeprowadzone pod kierunkiem dr hab. Halszki Kontrymowicz-Ogińskiej. Pierwszy projekt dotyczy opracowania dotykowych materiałów dydaktycznych dla osób słabowidzących i niewidomych, przygotowanych dla Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego i wdrożonych w 2021 roku. Jego celem było wspieranie włączenia społecznego, stymulacja sensoryczna oraz wspomaganie procesów poznawczych użytkowników przy zachowaniu wysokiego komfortu odbioru innych użytkowników. Drugi projekt – Ogród z Pamięci – obejmuje koncepcję miejskiej przestrzeni parkowej przeznaczonej dla osób z demencją oraz chorobą Alzheimera w stadium wczesnym i średnim. Badania pozwoliły zidentyfikować gatunki roślin pełniące funkcję bodźców wspomnieniowych oraz określić charakterystyczne obrazy pamięciowe, sprzyjające aktywizowaniu pozytywnych doświadczeń związanych z naturą.

Sieci neuronalne w procesie pracy

prof. dr hab. Tadeusz **Marek**

Wydział Psychologii

Uniwersytet SWPS w Katowicach

W prezentacji przedstawiane są zagadnienia dotyczące wpływu - lawinowo narastającej - wiedzy dotyczącej systemów i sieci neuronalnych mózgu na badania i działania projektowe w obszarze ergonomii/'human factors'. Omawiane są dwa podejścia badawczo- projektowe: podejście klasyczne bazujące na konstruktach teoretycznych oraz podejście neuro, w przypadku którego badacz i projektant odwołują się do zasad i mechanizmów funkcjonowania systemów i sieci neuronalnych. Całość zamyka retrospektywno – prospektywne spojrzenie na neuroergonomię, z perspektywy dynamicznie rozwijających się w obszarze neurokognitywistyki metod badawczych.

Emocje estetyczne: między przyjemnością a poczuciem piękna

dr hab. Piotr **Przybysz**, prof. UAM

Wydział Filozoficzny
Uniwersytet Adama Mickiewicza

Emocje estetyczne stanowią specyficzną kategorię przeżyć afektywnych, których taksonomia pozostaje jednym z najtrudniejszych i najbardziej kontrowersyjnych zagadnień współczesnej psychologii sztuki/estetyki. Różne modele – od modelu emocji podstawowych, przez ujęcia wielowymiarowe, aż po podejścia sytuacyjne i dynamiczne – proponują odmienne zestawy kategorii (m.in. zachwyt, wzruszenie, fascynacja, poczucie piękna, awe czy nostalgia), często wskazując na ich częściowe pokrywanie się z emocjami dnia codziennego, podkreślając jednocześnie pewne różnice jakościowe między nimi. Kluczowe rozróżnienie dotyczy m.in. oddzielenia emocji estetycznych od typowych emocji użytecznych: te pierwsze nie służą bezpośredniemu przystosowaniu biologicznemu, a ich rdzeniem ma być kontemplacja i bezinteresowna przyjemność (por np. rozróżnienie liking i wanting). Celem wykładu jest próba bardziej adekwatnego określenia autonomicznego charakteru przeżyć estetycznych oraz wskazanie na ich podobieństwa i różnice względem emocji podstawowych. Dodatkowo nacisk położony zostanie na temporalną naturę emocji estetycznych – ich często „falowy”, rozwijający się w czasie przebieg (np. od początkowego zainteresowania dziełem sztuki, poprzez fascynację formalnymi rozwiązaniami zastosowanymi przez artystę, aż po głębokie wzruszenie lub poczucie harmonii) – co odróżnia je od szybkich, epizodycznych reakcji dnia codziennego, upodabniając je w jakiejś mierze do nastrojów. W wystąpieniu zaproponuję syntetyczne ujęcie tych podobieństw i różnic oraz wskażę na konsekwencje, jakie wynikają z nich dla dalszych badań nad emocjami estetycznymi.

Zaufanie w epoce generatywnej sztucznej inteligencji: strategie, ryzyka, przyszłość

dr Artur Gunia

Katedra Kognitywistyki
Uniwersytet Jagielloński

Zaufanie staje się dziś walutą przyszłości sztucznej inteligencji. W epoce generatywnej AI nie jest ono dodatkiem do technologii, lecz kluczowym warunkiem jej skutecznego, odpowiedzialnego i społecznie akceptowalnego wykorzystania. Odwołując się do perspektywy kognitywistyki oraz psychologii zaufania, traktuję zaufanie jako gotowość do podjęcia ryzyka wobec systemu – ludzkiego lub nieludzkiego – którego działania nie kontrolujemy w pełni. Rozumiem je jako proces oparty jednocześnie na przekonaniach (kompetencja i przewidywalność systemu), afekcie (poczucie bezpieczeństwa) oraz normach (oczekiwanie „właściwego” działania). W realiach generatywnej AI zaufanie przestaje być prostą funkcją jakości modelu; staje się rezultatem sposobu, w jaki użytkownicy i organizacje formułują zapytania, weryfikują odpowiedzi, integrują je z własnymi procesami decyzyjnymi oraz biorą odpowiedzialność za ich dalsze wykorzystanie i rozpowszechnianie. W pierwszej części omawiam zaufanie w relacji człowiek–maszyna, wskazując na fundamentalną różnicę między zaufaniem do klasycznych artefaktów technicznych – gdzie dominują niezawodność i inżynierskie standardy – a zaufaniem do systemów uczących się, które komunikują się językiem naturalnym, generują treści i często funkcjonują jako „czarne skrzynki”. W tym kontekście kluczowa staje się kalibracja zaufania: unikanie zarówno overtrust, czyli bezrefleksyjnego polegania na systemie, jak i nieproduktywnej nieufności, która blokuje jego potencjał. Zaufanie do generatywnej AI nie polega na wierze, lecz na świadomym zarządzaniu niepewnością. W drugiej części analizuję zaufanie w kontekście kreatywności. W projektach twórczych nie chodzi wyłącznie o poprawność odpowiedzi, lecz o poczucie sprawczości, autorstwa, kontroli i sensu procesu. Generatywna AI działa jak współtwórca: inspiruje, przyspiesza, poszerza horyzonty, ale jednocześnie może podważać intuicje dotyczące oryginalności, intencji i „ludzkiej” odpowiedzialności za rezultat. Pokazuję, jak te napięcia redefiniują relację użytkownika z narzędziem oraz jakie strategie pracy – proceduralne, poznawcze i organizacyjne – pozwalają utrzymać zaufanie bez utraty twórczej autonomii. Trzecia część koncentruje się na czynnikach systemowo obniżających zaufanie: halucynacjach i biasach. Halucynacje przedstawiam jako strukturalne ryzyko modeli generatywnych – zdolnych do tworzenia wypowiedzi płynnych i przekonujących, lecz nieugruntowanych w faktach lub niezgodnych z intencją użytkownika. Biasy analizuję jako ryzyko systematyczne i normatywne: modele mogą reprodukować nierówności i stereotypy obecne w danych, generując treści statystycznie spójne, lecz społecznie szkodliwe. Wskazuję wielopoziomowe strategie przeciwdziałania tym zjawiskom – od kompetencji użytkownika, przez procedury zespołowe i standardy instytucjonalne, po rozwiązania architektoniczne i algorytmiczne. W ostatniej części przechodzę do pytania o przyszłość zaufania w świecie systemów coraz bardziej adaptacyjnych. Argumentuję, że kluczowym kierunkiem rozwoju będzie „intent-aware AI” – systemy, które nie tylko generują wyniki, lecz potrafią negocjować znaczenie, zadawać pytania doprecyzowujące, ujawniać poziom własnej niepewności i uzasadniać swoje wybory w sposób zrozumiały dla człowieka. W tej perspektywie zaufanie nie będzie efektem samej skali modeli, lecz rezultatem projektowania całych ekosystemów interakcji: interfejsów, procedur, mechanizmów kontroli i norm odpowiedzialności. To właśnie tam – w architekturze relacji między człowiekiem a systemem – rozstrzygnie się przyszłość wiarygodnej generatywnej sztucznej inteligencji.

Między mózgiem a modelem: czego porównania z AI uczą nas o poznaniu?

dr hab. Jakub **Szewczyk**

Instytut Psychologii
Uniwersytet Jagielloński

W ostatniej dekadzie wydarzyło się coś, co wyraźnie zmieniło krajobraz badań nad inteligencją: po raz pierwszy dysponujemy modelami, które potrafią wykonywać złożone zadania percepcyjne i językowe w sposób, którego nie umieliśmy wcześniej zaprojektować ręcznie. Rozpoznawanie obrazów, przetwarzanie mowy czy generowanie języka przestały być wyłącznie przedmiotem teoretycznych opisów, a stały się obszarem, w którym systemy sztuczne zaczęły osiągać wyniki skłaniające do poważnych porównań z poznaniem człowieka. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera pytanie o relację między modelami AI a aktywnością mózgu. Na ile porównania między systemami sztucznymi i biologicznymi mogą pomóc nam lepiej rozumieć reprezentacje poznawcze, etapy przetwarzania informacji i organizację złożonych funkcji umysłowych? I czego właściwie uczymy się, gdy model dobrze przewiduje dane neuronalne lub zachowanie człowieka? Pokażę, jak badania łączące neuronaukę poznawczą i współczesną AI otworzyły nową przestrzeń do formułowania i testowania hipotez o percepcji, języku i strukturze reprezentacji umysłowych. Zarysuję zarówno obietnice tego podejścia, jak i najważniejsze trudności interpretacyjne. Celem wystąpienia będzie pokazanie, że porównania między mózgiem a modelami AI stają się dziś jednym z najciekawszych sposobów badania tego, jakie problemy obliczeniowe musi rozwiązywać system poznawczy, aby skutecznie działać w świecie.

Neuroinformatyka, neurobiologia obliczeniowa i sztuczna inteligencja - interakcje i inspiracje

prof. dr hab. Daniel **Wójcik**

Pracownia Neuroinformatyki

Instytut Biologii Doświadczalnej PAN

Neuroinformatyka, neurobiologia obliczeniowa i sztuczna inteligencja to trzy różne choć powiązane dziedziny, które od dawna przenikają się i inspirują. Na wykładzie omówię krótko co rozumiem pod tymi nazwami, pokażę jak historycznie się rozwijały w kontekście rozwoju neurobiologii doświadczalnej i jak wyglądają te inspiracje i interakcje dzisiaj. Pokażę też jaką rolę w rozwoju nauki mogą pełnić inicjatywy takie jak EBRAINS.

Umysł jednostajnie przyspieszony? Sztuczna inteligencja jako narzędzie, współtwórczyni i przedmiot badań psychologicznych

dr Maksymilian **Bielecki**

Instytut Psychologii SWPS

Centrum Innowacji Społecznych i Ekonomicznych HumanTech

Skonfrontowani z rewolucją sztucznej inteligencji, zostajemy postawieni w niekomfortowej sytuacji bohatera-filozofa z „Rejsu” Marka Piwowskiego. Niezależnie od tego, czy mamy na to ochotę, wszyscy stajemy się jednocześnie „twórcą i tworzywem”. Sztuczna inteligencja, odmieniana tak chętnie (i beztrąsko) przez wszystkie przypadki, odmienia też... nas samych — jako ludzi, psychologów i naukowców. Natura naszego myślenia staje się, przynajmniej w niektórych obszarach, nie-całkiem-naturą. Zarówno osoby uczestniczące w badaniach, jak i sami badający stają się bytami hybrydowymi. AI przynosi nam niespodziewane możliwości, ale też niespodziewane kłopoty. Kusi możliwością (trafnej?) symulacji działania ludzkiego umysłu, a zarazem obnaża utopijność fantazji o prostych analogiach pomiędzy tym, co *in silico*, i tym, co *in vivo*. Wykład stanowić będzie próbę przedstawienia ilustrowanej taksonomii kluczowych kategorii szans i wyzwań, z którymi mierzy się w tym kontekście naukowa psychologia. Biorąc pod uwagę, jak zaskakujący teoretycznie i empirycznie jest ten obszar badań, takie — etnograficzne i jakościowe — podejście wydaje się uzasadnione.

Akceptacja choroby przewlekłej dziecka a poziom nasilenia stresu rodzicielskiego i prężność psychiczna rodziców

Weronika **Antos**, dr hab. Marta Jackowska prof. USWPS
Uniwersytet SWPS

Wprowadzenie: Cukrzyca typu 1 stanowi istotne wyzwanie zdrowotne i społeczne. Skuteczne zarządzanie cukrzycą typu 1 wymaga podejścia wielowymiarowego, które obejmuje nie tylko specjalistyczną opiekę medyczną i systematyczne monitorowanie parametrów fizjologicznych, ale również wsparcie psychospołeczne ukierunkowane na prawidłowy rozwój i funkcjonowanie emocjonalne dziecka oraz jego opiekuna. Celem badania było określenie związku między poziomem akceptacji przewlekłej choroby dziecka poniżej 12. roku życia a poziomem stresu rodzicielskiego i prężnością psychiczną rodziców.

Metody: W badaniu przekrojowym uczestniczyło 205 rodziców dzieci z cukrzycą typu 1 w wieku od 1 do 12 lat. Zastosowano Krótką Skalę Prężności (BRS), Skalę Stresu Rodzicielskiego (PSS), Skalę Objawów Depresyjnych (CES-D) i wskaźnik akceptacji choroby dziecka oparty na trzech pozycjach. Zebrano dane socjodemograficzne i informacje o ostatnim wyniku hemoglobiny glikowanej dziecka. Badanie zostało zatwierdzone przez Komisję Etyczną ds. Badań Naukowych Wydziału Psychologii Uniwersytetu SWPS w Sopocie, numer WKE/S2025/07/01/165. Wyniki: Wyższy poziom akceptacji choroby dziecka wiązał się z większą prężnością psychiczną i wyższym poziomem pozytywnego afektu, natomiast niższa akceptacja współwystępowała z nasileniem depresyjnego afektu, wyższym stresem rodzicielskim, większą liczbą stresorów rodzicielskich oraz trudnościami interpersonalnymi. Najsilniejsze związki odnotowano dla depresyjnego afektu i prężności psychicznej. W modelu regresji zmienne kliniczne wyjaśniały 7,0% wariancji akceptacji, natomiast po włączeniu zmiennych psychologicznych wartość ta wzrosła do 32,5%.

Wnioski: Potwierdzono wieloczynnikowy charakter uwarunkowań akceptacji choroby, wskazując, że choć znaczenie mają czynniki związane z przebiegiem choroby, kluczową rolę odgrywają także zasoby psychologiczne rodzica, co wnosi istotny wkład do psychologii zdrowia i uzasadnia włączanie oceny dobrostanu rodziców do opieki diabetologicznej. Ukierunkowane interwencje psychologiczne i edukacyjne mogą zwiększać skuteczność leczenia, ułatwiać podejmowanie trafnych decyzji terapeutycznych i zmniejszać obciążenie emocjonalne, co w dalszej perspektywie sprzyja zarówno dobrostanowi rodziców, jak i bardziej stabilnemu przebiegowi terapii dziecka. Przedstawione badanie podkreśla znaczenie perspektywy psychologicznej dla rozumienia i wspierania procesów leczenia w praktyce medycznej.

Manuskrypt przyjęty do druku w czasopiśmie *Psychiatria Polska*.

Obrazy mentalne a analiza werbalna: poznawcze mechanizmy percepcji ryzyka, emocji i decyzji w kontekście zdrowotnym

Joanna **Dixa**, dr hab. Agata Sobków, prof. USWPS
Uniwersytet SWPS we Wrocławiu

Wprowadzenie: Badanie dotyczyło wpływu modalności przetwarzania informacji medycznej na percepcję ryzyka, emocje oraz skłonność do podejmowania decyzji zdrowotnych. Założono, że sposób opracowania scenariusza medycznego, wyobrażeniowy lub analityczno-werbalny, może uruchamiać odmienny tryb przetwarzania informacji, a w konsekwencji prowadzić do różnic w ocenie sytuacji medycznych. Tematyka ta wpisuje się w obszar relacji między psychologią a medycyną, ponieważ dotyczy psychologicznych mechanizmów leżących u podstaw decyzji związanych z leczeniem i profilaktyką.

Metody: Badanie miało charakter eksperymentalny i zostało przeprowadzone w planie wewnątrzobiektywnym. 253 osoby badane zapoznały się z trzema scenariuszami medycznymi dotyczącym przyjęcia leku przeciwbólowego, szczepienia oraz antybiotykoterapii. Dla każdego scenariusza losowo przypisywano wersję wyobrażeniową lub analityczno-werbalną. Wersje wyobrażeniowe zawierały elementy zwiększające konkretność, sensoryczność i symulację sytuacji, natomiast wersje analityczno-werbalne zachęcały do logicznego ważenia przesłanek. Scenariusze przygotowano na podstawie wcześniej zweryfikowanych materiałów i rozszerzono z pomocą narzędzi LLM; pomocniczo wykorzystano także klasyfikator oparty na embeddingach zdań i regresji logistycznej do kalibracji stylu bodźców. Mierzono percepcję ryzyka, skłonność do decyzji, walencję i intensywność emocji. Analizy przeprowadzono z użyciem liniowych modeli mieszanych.

Wyniki: Manipulacja okazała się skuteczna: osoby w warunku wyobrażeniowym deklarowały bardziej wyobrażeniowy sposób przetwarzania, $F(1,711)=15.80$, $p<.001$. Modalność wyobrażeniowa wiązała się z niższą percepcją ryzyka, $F(1,753)=19.78$, $p<.001$, większą skłonnością do działania, $F(1,753)=18.99$, $p<.001$, wyższą intensywnością emocji, $F(1,642)=12.08$, $p<.001$, oraz bardziej negatywną walencją emocji, $F(1,703)=7.29$, $p=.007$. Stwierdzono także interakcje między modalnością a rodzajem scenariusza dla percepcji ryzyka, walencji emocji oraz intensywności emocji, co wskazuje, że siła i kierunek efektów zależały od kontekstu medycznego.

Wnioski: Modalność przetwarzania informacji medycznej istotnie różnicuje emocje, percepcję ryzyka i decyzje zdrowotne. Wyniki sugerują, że wyobrażeniowe przetwarzanie zwiększa emocjonalne zanurzenie w sytuacji, kierując uwagę bardziej na bezpośrednie doświadczenie niż na odroczone konsekwencje decyzji medycznej.

Psychologiczne i poznawcze uwarunkowania adaptacji rodzicielskiej w kontekście zaburzeń neurorozwojowych i chorób neurologicznych dziecka: rola afektu, procesów oceny i strategii radzenia sobie

dr Dominika **Fijałkowska**

Instytut Psychologii, Uniwersytet Łódzki

Wprowadzenie: Funkcjonowanie rodziców dzieci z zaburzeniami neuro-rozwojowymi i chorobami neurologicznymi stanowi istotny obszar badań psychologii klinicznej i zdrowia, kognitywistyki oraz medycyny, podkreślając znaczenie interdyscyplinarnego podejścia do procesów adaptacyjnych. Diagnoza zaburzeń neurorozwojowych lub neurologicznych u dziecka, takich jak spektrum autyzmu (ASD) czy padaczka, stanowi wyzwanie dla funkcjonowania rodziny i wymaga adaptacji psychicznej rodziców. Dotychczasowe badania koncentrowały się głównie na czynnikach ryzyka, podczas gdy coraz większe znaczenie przypisuje się mechanizmom ochronnym. Zgodnie z podwójnym modelem ABCX, proces przystosowania zależy nie tylko od stresora, ale także od subiektywnej oceny sytuacji, zasobów członków rodziny oraz strategii radzenia sobie. Celem badania było określenie psychologicznych i poznawczych uwarunkowań adaptacji rodziców dzieci z ASD lub padaczką, z wykorzystaniem podwójnego modelu ABCX, integrującego perspektywę stresu rodzinnego z procesami oceny poznawczej i zasobami jednostki.

Metody: W badaniu uczestniczyło 273 rodziców (145 matek i 128 ojców) dzieci w wieku od 2 do 6 lat. Zastosowano metody ilościowe oparte na kwestionariuszach samoopisu. Przeprowadzono analizy mediacji i moderowanej mediacji.

Wyniki: Wyniki wskazują, że adaptacja rodziców jest istotnie związana zarówno z klinicznymi charakterystykami funkcjonowania dziecka (czynnik medyczny), jak i z procesami poznawczej interpretacji sytuacji oraz regulacji emocjonalnej (czynniki psychologiczne).

Wnioski: Uzyskane wyniki podkreślają znaczenie integracji podejścia psychologicznego i medycznego w projektowaniu interwencji wspierających rodziców dzieci z zaburzeniami neurorozwojowymi i chorobami neurologicznymi. Wskazują również na potencjalne kierunki aplikacji w praktyce klinicznej, w tym konieczność obejmowania pomocą zarówno matki, jak i ojców, zarówno dzieci ze spektrum autyzmu, jak i dzieci chorych na padaczkę.

Wpływ torowania numerycznego na podatność na efekt framingu u osób o różnym różnych zdolnościach numerycznych

Hanna **Godlewska**, dr hab. Agata Sobków, prof. USWPS
Uniwersytet SWPS we Wrocławiu

Cel i kontekst badań: Celem niniejszego badania jest weryfikacja wpływu torowania numerycznego na podatność na efekt obramowania (framing effect) w kontekście decyzji medycznych. Projekt analizuje, czy aktywowanie myślenia statystycznego u decydentów redukuje błędy poznawcze wynikające ze sposobu prezentacji informacji (zyski vs straty) oraz jaką rolę odgrywają w tym procesie indywidualne różnice w zdolnościach numerycznych (numeracy).

Metodologia: Badanie stanowi replikację konceptualną eksperymentu Blessa i współpracowników (1998). Zastosowano schemat eksperymentalny 2 (obramowanie: pozytywne/negatywne) x 2 (torowanie: myślenie statystyczne/decyzja medyczna). Uczestnicy (N=220 studentów kierunków niemedycznych) rozwiązywali dylemat medyczny dotyczący enzymu TAA, wymagający wyboru między opcją pewną a ryzykowną. Poziom zdolności numerycznych zmierzono testem Adaptive Berlin Numeracy Test.

Wyniki i Wnioski zostaną zaprezentowane podczas konferencji.

Praca bada w rozumienie procesów przetwarzania informacji w sytuacjach związanych ze zdrowiem. W szerszym kontekście badanie rzuca światło na rolę zdolności numerycznych w procesach decyzyjnych związanych z zachowaniami zdrowotnymi.

Prezentowane badanie wpisuje się w interdyscyplinarny dialog między psychologią a medycyną, pokazując, jak mechanizmy poznawcze bezpośrednio wpływają na procesy diagnostyczne i terapeutyczne. Praktyczne zastosowanie wyników pozwala na projektowanie skuteczniejszych strategii komunikacji medycznej, które minimalizują ryzyko błędnych decyzji pacjentów wynikających z formy przekazu informacji.

Bless, H., Betsch, T., & Franzen, A. (1998). Framing the framing effect: The impact of context cues on solutions to the "Asian disease" problem. *European Journal of Social Psychology*, 28(2), 287–291. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0992\(199803/04\)28:2<287::AID-EJSP861>3.0.CO;2-U](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0992(199803/04)28:2<287::AID-EJSP861>3.0.CO;2-U)

Blink rate w badaniu okulograficznym a rozpoznawanie emocji w chorobie Parkinsona

Michał **Godlewski**

Instytut Psychologii Stosowanej, Uniwersytet Jagielloński

dr Bogusława Bober-Płonka

Zakład Neurobiologii i Neuropsychologii, Instytut Psychologii Stosowanej, UJ

Oddział Neurologii i Udarów Mózgu Szpitala Specjalistycznego im. L. Rydygiera, Kraków

Choroba Parkinsona (PD) jest postępującym zaburzeniem neurologicznym wywołanym przez uszkodzenie szlaku dopaminergicznego. Do jej charakterystycznych objawów należą spowolnienie ruchowe, trudności w inicjowaniu ruchów, sztywność mięśni oraz drżenie spoczynkowe.

Niniejsze badanie koncentruje się na mniej eksplorowanym objawie choroby, jakim jest hipomimia (maskowata twarz). Charakteryzuje się ona spadkiem ekspresji mimicznej i spontanicznych ruchów twarzy, w tym częstotliwości mrugnięć. Choć hipomimia była początkowo wiązana głównie z dysfunkcjami motorycznymi w obrębie jąder podstawy, najnowsze badania wskazują na możliwy udział procesów poznawczych zaangażowanych w percepcję i ekspresję emocji. Wyniki te pozwalają spojrzeć z innej perspektywy na obraz funkcjonowania emocjonalno-społecznego w chorobie Parkinsona, co nie należało do dotychczasowych zainteresowań badań w Polsce.

Ze względu na brak jednoznacznych narzędzi diagnostycznych hipomimii, w badaniu wykorzystano obiektywny wskaźnik w postaci częstotliwości mrugnięć jako miary niewolicznych ruchów twarzy. Celem badania jest sprawdzenie, czy częstotliwość mrugnięć na minutę u osób z chorobą Parkinsona wiąże się ze zdolnością rozpoznawania emocji.

Grupę badawczą stanowią osoby z rozpoznaną chorobą Parkinsona (aktualnie $n=13$). Podstawowe informacje pozyskano za pomocą autorskiego kwestionariusza. Umiejętność rozpoznawania emocji oceniano przy użyciu Skali Inteligencji Emocjonalnej – Twarze (SIE-T) oraz Testu Prozodii Emocjonalnej z Baterii Testów do Badania Funkcji Językowych i Komunikacyjnych Prawej Półkuli Mózgu (RHLB-PL). Pomiar częstotliwości mrugnięć przeprowadzono za pomocą mobilnego okulografu „Neon” (Pupil Labs) podczas Testu Prozodii Emocjonalnej. Przed przystąpieniem do badań oceniono ogólny wskaźnik zdolności poznawczych za pomocą przesiewowego testu Montrealskiego Testu do Oceny Funkcji Poznawczych (MoCA).

Z uwagi na trwający charakter badania oraz etap rekrutacji grupy kontrolnej, przedstawiona analiza ma charakter wstępny i obejmuje zależności wewnątrz grupy eksperymentalnej. Planowane jest przeprowadzenie analizy korelacji między częstotliwością mrugnięć a wynikami uzyskanymi w testach rozpoznawania emocji.

Przypuszcza się, że niższa częstotliwość mrugnięć może wiązać się z niższą trafnością rozpoznawania emocji (Chuang, Yu-Han., i in., 2022; Rodríguez-Antigüedad, Jon., i in., 2024).

Tematyka pracy związana z psychologią, neuropsychologią kliniczną i medycyną.

Czy pytania o rodzaj diety zmieniają to, co jemy? Intencje i spożycie alternatywnych źródeł białka wśród osób wszystkożernych i ograniczających mięso

Wiktoria **Górka**, Wiktoria Łepska, zespół odpowiedzialny za badania Care-BEH,
prof. dr hab. Aleksandra Łuszczyńska, mgr Anna Kofnafel
Uniwersytet SWPS we Wrocławiu

Wprowadzenie: Tradycyjne źródła białka (jaja, nabiał, mięso) w istotnym stopniu przyczyniają się do degradacji środowiska i zmian klimatycznych. Alternatywne źródła białka (APF), w tym produkty roślinne i owadzie, cechują się niższym wpływem środowiskowym. Celem badania była ocena intencji zakupu i spożycia APF oraz analiza efektu samego pomiaru (mere measurement effect) wśród osób wszystkożernych i ograniczających spożycie mięsa.

Metody: W badaniu wzięło udział 684 dorosłych z Polski (18–85 lat; 65,6% kobiet), w tym 486 osób na diecie wszystkożernej i 198 ograniczających mięso. Pomiar przeprowadzono dwukrotnie w odstępie miesiąca, wykorzystując kwestionariusze dotyczące spożycia APF oraz jego psychospołecznych uwarunkowań. Analizowano intencje (zakupu i spożycia) oraz rzeczywiste spożycie APF (roślinnych i owadzych) oraz tradycyjnych źródeł białka.

Wyniki: Stwierdzono istotną interakcję Czas × Dieta dla spożycia roślinnych APF: wzrost spożycia w czasie dotyczył wyłącznie osób wszystkożernych. Zaobserwowano również istotny efekt czasu dla intencji spożycia i gotowości zakupu APF pochodzenia owadziego (niewielki wzrost w obu grupach). Jednocześnie odnotowano niewielki spadek spożycia tradycyjnych źródeł białka. Wszystkie efekty miały małą wielkość.

Wnioski: Uzyskane wyniki wskazują na niewielkie przesunięcia w kierunku bardziej zrównoważonych wyborów żywieniowych oraz sugerują możliwy efekt samego pomiaru. Może to oznaczać, że procesy poznawcze uruchamiane w trakcie pomiaru odgrywają rolę w kształtowaniu intencji i zachowań żywieniowych. Choć zaobserwowane zmiany są niewielkie, wskazują na potencjał prostych interwencji opartych na oddziaływaniach poznawczych.

Znaczenie kompetencji miękkich w kształceniu medycznym: przekonania, trudności i potrzeby edukacyjne studentów kierunków medycznych

Magdalena Jarosz

Instytut Psychologii Stosowanej, Uniwersytet Jagielloński

Od przyszłych pracowników medycznych wymaga się rozwiniętych kompetencji interpersonalnych, takich jak empatia, komunikacja i współpraca, które są kluczowe zarówno w opiece nad pacjentem, jak i w pracy w interdyscyplinarnych zespołach oraz dla dobrostanu samych pracowników. Pomimo rosnącego zainteresowania tą tematyką istnieje ograniczona liczba badań w tym zakresie.

Celem badania jest określenie, jakie aspekty kompetencji miękkich studenci kierunków medycznych postrzegają jako szczególnie ważne, w których obszarach napotykają trudności oraz jakie mają potrzeby edukacyjne w tym zakresie.

Narzędzie badawcze stanowił autorski kwestionariusz opracowany na podstawie przeglądu literatury dotyczącej kompetencji interpersonalnych w pracy medycznej. Badanie przeprowadzono w formie online, wśród studentów kierunków lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, pielęgniarstwa i położnictwa z różnych polskich uczelni. W badaniu wzięło udział 54 studentów od II do V roku.

Kwestionariusz obejmował pytania dotyczące doświadczenia w rozwijaniu kompetencji miękkich, preferowanych form ich nauki oraz poczucia przygotowania do interakcji z pacjentami, ich rodzinami i współpracownikami. Respondenci oceniali również trudność czternastu sytuacji komunikacyjnych, opracowanych w oparciu o literaturę naukową. W analizie statystycznej najwyższe średnie oceny trudności uzyskały sytuacje związane z rozmowami okołozgonowymi, pacjentami odmawiającymi współpracy oraz pacjentami roszczeniowymi.

Pomimo deklarowanego uczestnictwa przez 93% respondentów w zajęciach dotyczących nauki kontaktu z pacjentem, 91% wskazało na potrzebę dalszego doskonalenia tych kompetencji. Uczestnicy wskazywali także preferowane formy rozwijania profesjonalnych umiejętności komunikacyjnych, wśród których najczęściej wybierano symulacje rozmów z pacjentem oraz superwizję.

Wyniki badania mają potencjał, aby wspierać rozwój programów dydaktycznych, szkoleń i zajęć praktycznych, które będą lepiej odpowiadać potrzebom studentów kierunków medycznych. Projekt wpisuje się w interdyscyplinarne ujęcie psychologii, skupiając się na kompetencjach interpersonalnych w edukacji medycznej i przygotowaniu przyszłych pracowników ochrony zdrowia do skutecznej i empatycznej pracy.

Zmęczenie a męczliwość poznawcza w stwardnieniu rozsianym. Związek deklarowanego zmęczenia ze zmiennością intraindywidualną czasów reakcji w zadaniu uwagi ciągłej testu WAF Wiedeńskiego Systemu Testów

Bartłomiej **Kabziński**

Instytut Psychologii Stosowanej, Uniwersytet Jagielloński

Wprowadzenie: Stwardnienie rozsiane (SM) jest przewlekłą, zapalną, chorobą demielinizacyjną OUN. Charakteryzuje się uszkodzeniem mieliny, wieloogniskowością oraz narastaniem lub powstawaniem nowych zmian w czasie. 49% pacjentów nowo zdiagnozowanych lub prezentujących jedynie część objawów (CIS) doświadcza zaburzeń poznawczych (Filippi i in., 2018; Glanz i in., 2007).

Zmęczenie dotyczy 76–97% chorych, obniża jakość życia niezależnie od depresji i niepełnosprawności, lecz jego związek z poznaniem jest niejednoznaczny. Poszukując obiektywnych miar zmęczenia w niniejszym badaniu, zaproponowano RTIIV – wskaźnik intraindywidualnej zmienności czasów reakcji, odzwierciedlający uwagę, funkcje wykonawcze i podtrzymywanie wysiłku (Bruce i in., 2010; Guillemain i in., 2022; Janardhan & Bakshi, 2002; van Kessel & Moss-Morris, 2006).

Metody: Porównano wyniki 36 pacjentów z RRMS (postacią rzutowo-remisyjną) objętych stałym leczeniem w Szpitalu Specjalistycznym im. L. Rydygiera i 31 osób zdrowych. Zestawiono poziom zmęczenia mierzony Zmodyfikowaną Skalą Wpływu Zmęczenia (MFIS) z wynikami 32-minutowego testu uwagi długotrwałej WAF Wiedeńskiego Systemu Testów, polegającego na reagowaniu na bodziec-cel. Analiza czasów reakcji na bodźce posłużyła do obliczenia indywidualnych wskaźników RTIIV jako potencjalnej miary męczliwości poznawczej.

Wyniki: Wstępna analiza wykazała różnice międzygrupowe w jednej z miar RTIIV. Jednak po wyłączeniu (w konsultacji neurologicznej) skrajnych danych wynikających z innych czynników chorobowych, różnice te przestały być istotne statystycznie. Sugeruje to, że zwiększona RTIIV może nie występować u pacjentów z RRMS o stabilnym przebiegu choroby. Dodatkowo podskala zmęczenia poznawczego MFIS nie różnicowała grup badanych (wynik był bliski istotności). Jednak ogólny wynik MFIS oraz liczba ominięć (WAF) uwidocznili różnice międzygrupowe. Planowana analiza statystyczna zbada związek wyników MFIS i RTIIV.

Wnioski: Wyniki dotyczą głównie pacjentów z RRMS. Badanie związku zmęczenia z innymi funkcjami poznawczymi w SM wymaga trafnie zaadaptowanych narzędzi i dalszych badań. Badane zjawisko może być również uwarunkowane innymi zmiennymi m.in. lękiem czy depresją (w trakcie analizy). Minimalizacja zmęczenia w SM może znacząco poprawić jakość życia pacjentów. Wnioski aplikacyjne pracy dotyczą psychologii, neuropsychologii klinicznej i medycyny.

Czy krótka interwencja psychologiczna może wpłynąć spożycie alternatywnych źródeł białka? Randomizowane badanie kontrolowane

mgr Anna **Kornafel**, mgr Natalia Paduszyńska, mgr Hanna Zaleśkiewicz,
Dominika Wietrzykowska, dr Zofia Szczuka, prof. dr hab. Aleksandra
Łuszczzyńska
Uniwersytet SWPS

Wprowadzenie: Alternatywne źródła białka (APF), pochodzące z owadów, kryłu, grzybów lub roślin, mają mniejszy wpływ na środowisko niż konwencjonalne źródła białka (np. mięso i nabiał). Zmiana źródeł białka w codziennej diecie mogłaby ograniczyć zużycie wody, energii i gruntów. W porównaniu z tradycyjnymi źródłami białka, APF oferują również podobną lub wyższą wartość odżywczą. Badanie miało na celu sprawdzenie, czy krótka interwencja ukierunkowana na: (i) zwiększenie znajomości APF poprzez degustację produktów na bazie alg, świerszczy i ciecierzycy oraz (ii) zwiększenie postrzeganej dostępności APF poprzez dostarczenie informacji o lokalnych możliwościach ich zakupu, może zwiększyć spożycie APF.

Metoda: Dorośli uczestnicy (N = 398; w wieku 18–85 lat; 34,1% mężczyzn) zostali losowo przydzieleni do grupy eksperymentalnej otrzymującej interwencję (dostarczaną twarzą-w-twarz), obejmującą degustację i informacje o dostępności (n = 204) lub do grupy kontrolnej oczekującej (n = 194). W początkowym pomiarze oraz po 1 miesiącu uczestnicy wypełniali kwestionariusze oceniające samoopisowe spożycie APF oraz psychospołeczne i środowiskowe uwarunkowania konsumpcji. Główną zmienną wynikową była częstotliwość spożycia APF.

Wyniki: Stwierdzono istotną interakcję Czas × Grupa dla spożycia przekąsek zawierających białko pochodzące z owadów, grzybów, alg oraz innych mikroorganizmów. W porównaniu z grupą kontrolną uczestnicy grupy eksperymentalnej zwiększyli ich spożycie, osiągając średnią wielkość efektu (d = 0,51). Nie zaobserwowano istotnej interakcji Czas × Grupa dla białek roślinnych, w tym przekąsek roślinnych i substytutów mięsa, takich jak roślinne kiełbasy czy burgery. Nie odnotowano również efektów czasu.

Wnioski: Krótkie interwencje zwiększające doświadczeniową znajomość oraz postrzeganą dostępność mogą skutecznie zwiększać spożycie przekąsek opartych na alternatywnych źródłach białka, które są nowe lub egzotyczne dla europejskich konsumentów (np. owady), ale nie dotyczą alternatyw roślinnych. Przyszłe badania powinny powtórzyć te wyniki w różnych populacjach i kontekstach, zbadać potencjalne czynniki moderujące, takie jak początkowa znajomość i postrzegana dostępność, oraz ocenić trwałość efektów interwencji w dłuższej perspektywie.

Ergonomiczne projektowanie krojów pisma dla osób z ADHD - badania wstępne

mgr Aleksandra **Kowalewska**

Szkoła Doktorska Nauk Społecznych, Uniwersytet Jagielloński

Współcześnie mierzymy się ze wzrostem liczby osób zmagających się z ADHD, które wpływa na wiele codziennych czynności m.in. czytanie. Jednocześnie leki stosowane w leczeniu ADHD nie wykazują dużego wpływu na poprawę skupienia uwagi podczas czytania co pogarsza codzienne funkcjonowanie i dobrostan jednostki. W tej sytuacji pomocne mogą się okazać ergonomiczne dostosowania środowiskowe np. odpowiednia typografia czy krój pisma. W przeszłości tworzono już kroje pisma skierowane np. do osób z dysleksją czy problemami ze wzrokiem. Obecna wiedza naukowa sugeruje, że mogą istnieć cechy typograficznego kształtu liter, które wspomagają utrzymywanie uwagi podczas czytania. Prezentowane wyniki są elementem projektu doktoranckiego, który ma na celu znalezienie nowej formy pomocy osobom z ADHD poprzez ergonomiczne projektowanie krojów pisma, zgodnych z potrzebami tej grupy.

Przeprowadzono badanie kwestionariuszowe (N=77, 34 osoby bez diagnozy ADHD, 43 osoby z diagnozą ADHD), w którym osoby badane oceniały 23 kroje pisma w ramach 4 kryteriów: czytelności, estetyki, przyjemności czytania oraz łatwości skupienia się na tekście. Kroje pisma użyte w badaniu zostały wybrane na podstawie użyteczności jako pismo dziełowe, posiadania polskich znaków diakrytycznych oraz w oparciu o cechy typograficzne (obecność szeryfów, kontrast, grubość, wysokość x oraz opinia w środowisku typograficznym).

Analiza statystyczna wyników wykazała, że najlepiej oceniane kroje pisma (we wszystkich aspektach) charakteryzowały się małym kontrastem wewnętrznym, dużą wysokością x oraz przejrzystością i prostotą. Przykładami takich krojów są Lato ($p<.001$) oraz Neue Haas Unica Pro ($p<.001$). Wśród istotnie statystycznie nisko ocenionych krojów pod kątem skupienia znalazły się oba kroje pisma skierowane do osób z dysleksją: OpenDyslexic ($p<.001$) i EasyReadingPro ($p<0.001$). Wynik ten jest szczególnie interesujący ze względu na fakt częstego współwystępowania dysleksji z ADHD.

Powyższe oraz dalsze badania w tym zakresie umożliwią wykorzystanie wiedzy z zakresu ergonomii poznawczej we wsparciu osób z ADHD.

Multimodalna analiza psychoterapii z wykorzystaniem danych fizjologicznych, behawioralnych, głosowych i językowych

mgr Dominika **Kunc**, Wiktoria Mróz, Izabela Paniczek, Małgorzata Skowron,
Aleksandra Walczybok, Stanisław Saganowski
Katedra Sztucznej Inteligencji, Politechnika Wrocławska

Pomimo rosnącej liczby badań nad skutecznością psychoterapii, nadal ograniczona jest wiedza na temat procesów zachodzących podczas sesji terapeutycznych oraz pomiędzy nimi. W szczególności niewiele wiadomo o zależnościach pomiędzy fizjologią, ekspresją emocjonalną, zachowaniem i przebiegiem relacji terapeutycznej. Celem prezentacji jest przedstawienie koncepcji systemu badawczego umożliwiającego multimodalną analizę procesu psychoterapii.

Proponowane rozwiązanie zakłada równoczesną rejestrację wielu źródeł danych podczas sesji terapeutycznych, w tym sygnałów fizjologicznych (np. aktywności układu autonomicznego), sygnałów głosowych, treści wypowiedzi oraz wybranych wskaźników behawioralnych. Dane te będą integrowane przy użyciu metod sztucznej inteligencji i analizowane w kontekście przebiegu sesji oraz długo-terminowych efektów terapii.

Projekt umożliwi badanie szeregu dotychczas trudno dostępnych aspektów procesu psychoterapii. Przykładowe pytania badawcze obejmują: (1) analizę synchronii psychofizjologicznej pomiędzy terapeutą i pacjentem, (2) badanie dynamiki afektu i pobudzenia fizjologicznego w trakcie sesji, (3) ocenę związku pomiędzy interwencjami terapeuty a późniejszymi zmianami emocjonalnymi i fizjologicznymi pacjenta, (4) identyfikację wzorców związanych z postępami terapeutycznymi oraz (5) analizę różnic indywidualnych w zakresie regulacji emocji i reaktywności psychofizjologicznej.

Rozwój metod multimodalnej analizy danych stwarza możliwość bardziej kompleksowego badania procesu psychoterapii niż tradycyjne metody oparte wyłącznie na kwestionariuszach i obserwacji klinicznej. Integracja psychofizjologii, analizy zachowania, przetwarzania mowy i sztucznej inteligencji może przyczynić się do lepszego zrozumienia mechanizmów zmiany terapeutycznej oraz rozwoju nowych metod badania relacji terapeutycznej.

Lęk przed porodem i jego konsekwencje: rola doświadczenia porodu i wsparcia społecznego

mgr Michalina **Kurowska**, prof. dr hab. Wojciech Dragan
Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński

Lęk przed porodem stanowi istotny czynnik ryzyka niekorzystnych doświadczeń porodowych oraz trudności w funkcjonowaniu psychicznym po porodzie. Dotychczasowe badania wskazują zarówno na związek lęku z przebiegiem i oceną porodu (Märthesheimer i in., 2025), jak i na znaczenie doświadczenia porodu dla zdrowia psychicznego kobiet (Garthus-Niegel i in., 2013) oraz potencjalną buforującą rolę wsparcia społecznego (Yu i in., 2021). Jednocześnie brakuje badań testujących te zależności w ramach jednego modelu mediacji moderowanej. Celem badania była weryfikacja modelu zakładającego, że doświadczenie porodu pośredniczy w relacji między lękiem przed porodem a stanem psychicznym po porodzie, przy moderującej roli wsparcia społecznego. W badaniu uczestniczyło 100 kobiet w okresie okołoporodowym. Lęk przed porodem mierzony jest za pomocą kwestionariusza Wijma (W-DEQ; Wijma, Wijma, & Zar, 1998). Doświadczenie porodu operacjonalizowane jest jako zestaw wskaźników obejmujących m.in. czas trwania porodu, zastosowane interwencje medyczne oraz komponenty poznawczo-emocjonalne. Stan psychiczny po porodzie oceniany jest przy użyciu standaryzowanych narzędzi psychometrycznych, natomiast wsparcie społeczne jako zmienna moderująca mierzone jest za pomocą kwestionariusza poczucia wsparcia społecznego (Buszman i Przybyła-Basista, 2017). Analizy obejmują model mediacji moderowanej. Badanie odpowiada na istotną lukę w literaturze polegającą na braku empirycznych testów zintegrowanego modelu obejmującego lęk przed porodem, doświadczenie porodu, wsparcie społeczne oraz zdrowie psychiczne po porodzie. Oczekuje się, że uzyskane wyniki pozwolą lepiej zrozumieć mechanizmy leżące u podstaw adaptacji psychicznej kobiet w okresie okołoporodowym oraz wskażą potencjalne kierunki działań profilaktycznych i interwencyjnych.

Czy ocena ma znaczenie? O zdrowotnych kosztach krytyki

Dominika **Lipińska**, Anna **Pyrda**

Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński

Wrażliwość na krytykę jest definiowana jako indywidualna tendencja do negatywnego postrzegania neutralnych informacji zwrotnych. W ujęciu klinicznym stanowi istotny czynnik ryzyka dla zdrowia psychofizycznego, korelując dodatnio z neurotyzmem i tendencją do ruminacji (Atlas i Melissa, 2008; Watson i Harkness, 1994), co w perspektywie długofalowej może skutkować dysfunkcjami układu autonomicznego. Na poziomie fizjologicznym często obserwuje się wzmożoną aktywację ciała migdałowatego w odpowiedzi na krytykę, co wskazuje na trudności w regulacji emocji (Hooley i in., 2012), a sama krytyka jako specyficzna sytuacja stresowa może powodować przyspieszone bicie serca lub ucisk w żołądku. Sposób postrzegania krytyki stanowi także predyktor przebiegu objawów, wyników leczenia i późniejszych nawrotów wielu zaburzeń (lękowych, depresyjnych, uzależnień czy schizofrenii; Renshaw, 2007).

161 uczestników (82 kobiety, 72 mężczyzn, 7 osób niebinarnych), w wieku od 18 do 25 lat ($M = 20.05$, $SD = 1.61$), po wyrażeniu świadomej zgody, wypełniło autorski, zwalidowany Formularz Wrażliwości na Krytykę dla Młodych Dorosłych (FWK-MD; Lipińska, Pyrda, Mirocha), TIPI (Sorokowska i in., 2014), Kwestionariusz Ruminacji-Refleksji RRQ (Słowińska i in., 2014) oraz Skalę Samooceny SES (Dzwonkowska i in., 2008). Dane zostały przeanalizowane w podejściu zorientowanym na osobie (Analiza Profili Latentnych), pozwalając na identyfikację klinicznie istotnej heterogeniczności wewnątrz populacji i wyodrębnienie podgrup o specyficznych konstelacjach cech.

Profile oszacowano z wykorzystaniem Modelu 2 (założenie równości średnich, różnych wariancji oraz zerowej kowariancji). Model dwuprofilowy okazał się najlepiej dopasowany do danych, wyodrębniając dwie grupy: „nieadaptacyjną” (68%, $n = 109$) oraz „adaptacyjną” (32%, $n = 52$). Grupa nieadaptacyjna charakteryzuje się konstelacją cech potencjalnie związanych z rozwojem chronicznego stresu społecznego.

Badanie ukazuje wrażliwość na krytykę jako potencjalnie istotny konstrukt w diagnostyce i profilaktyce zdrowia psychicznego i fizycznego. Choć głównym ograniczeniem projektu jest niewielka liczebność próby, wyniki mogą pomóc zrozumieć mechanizmy tej cechy, pozwalając na lepszą identyfikację pacjentów narażonych na psychosomatyczne skutki krytyki i ułatwiając personalizację strategii interwencyjnych.

Ciekawość żywieniowa jako mediator związku między normami społecznymi a intencją włączania do diety alternatywnych źródeł białka

Wiktoria **Łepska**, Wiktoria Górka, zespół odpowiedzialny za badania Care-BEH,
prof. dr hab. Aleksandra Łuszczynska, mgr Anna Kofnafel
Uniwersytet SWPS we Wrocławiu

Wprowadzenie: Włączanie do diety alternatywnych źródeł białka jest zachowaniem istotnym z perspektywy zdrowia i środowiska. W literaturze podkreśla się znaczenie norm społecznych jako czynnika kształtującego akceptację nowych produktów żywnościowych oraz ciekawości żywieniowej jako mechanizmu sprzyjającego przełamywaniu niepewności wobec nowej żywności. Celem badania było sprawdzenie, czy ciekawość żywieniowa pośredniczy w związku między normami społecznymi a intencją włączania alternatywnych źródeł białka do codziennej diety.

Metoda: Badanie stanowiło część większego projektu dotyczącego społeczno-poznawczych predyktorów włączania do diety alternatywnych protein. Zastosowano schemat podłużny z dwoma pomiarami oddzielonymi miesiącem. W analizie uwzględniono 677 osób z kompletem danych dla analizowanych zmiennych ($M = 33,91$; $SD = 13,25$; 64,5% kobiet). Obliczono wskaźniki norm społecznych w T1, ciekawości żywieniowej w T1 oraz intencji w T2 i przeprowadzono analizę mediacji z bootstrappingiem.

Wyniki: Normy społeczne istotnie dodatnio wiązały się z ciekawością żywieniową ($B = 0.30$, $SE = 0.03$, $p < .001$), a ciekawość żywieniowa z intencją włączania alternatywnych protein do diety w T2 ($B = 0.31$, $SE = 0.06$, $p < .001$). Współczynnik efektu pośredniego był istotny ($B = 0.09$, $SE = 0.02$, $p < .001$). Jednocześnie efekt norm społecznych na intencję pozostał istotny ($B = 0.45$, $SE = 0.05$, $p < .001$), co wskazuje na mediację częściową.

Wnioski: Ciekawość żywieniowa może być jednym z psychologicznych mechanizmów łączących normy społeczne z intencją podejmowania nowych wyborów żywieniowych. Przyszłe badania powinny powtórzyć te wyniki w różnych populacjach i kontekstach (np. Testując rolę innych determinantów społecznych, takich jak modelowanie czy kontrola społeczna).

Oczekiwania społeczności akademickiej względem środków wsparcia zdrowia psychicznego oferowanych przez uczelnie wyższe w Łodzi

Natalia **Malinowska**

Uniwersytet Łódzki

Kontekst badania: Obecnie coraz częściej mówi się o niepokojąco wysokim rozpowszechnieniu trudności natury psychicznej wśród członków społeczności akademickiej (Raport MNiSW, 2025), w tym m.in.: wysoki poziom stresu i depresji, poczucie beznadziejności i myśli samobójcze. Jednocześnie zaznacza się małą widoczność dostępnych form pomocy na uczelniach. Wyniki te wskazują na konieczność zwrócenia uwagi na stan zdrowia psychicznego społeczności akademickiej.

Cel badania: Celem badania była ocena stanu zdrowia psychicznego społeczności akademickiej oraz ich opinii odnośnie do form pomocy oferowanych przez uczelnie.

Metodologia: W tym celu przygotowano ankietę internetową, którą rozpowszechniono wśród studentów łódzkich uczelni wyższych. Ankieta obejmowała następujące pytania o widoczność i chęć korzystania z dostępnych form pomocy oraz miejsce na opinię osoby badanej. Do oceny myśli i zachowań samobójczych wykorzystano kwestionariusz SBQ-R A. Osman w polskiej adaptacji Chodkiewicza i Gruszczyńskiej (2019). Zebrane dane poddano ocenie jakościowej i ilościowej analizie statystycznej.

Wyniki: Na ten moment badanie objęło grupę 397 osób studiujących na uczelniach wyższych w Łodzi. Analiza wyników wykazała, że około 35% badanych (n=137) nie ma wiedzy o dostępnych formach pomocy dla osób kryzysie psychicznym oferowanych przez ich uczelnie, a jedynie 8% (n=31) korzystało z takowej pomocy. Prawie 92% (n=363) ankietowanych uważa, że taka możliwość powinna być zapewniana przez uczelnię. Jako najbardziej przydatne formy wskazywane były: dostęp do darmowej pomocy psychologicznej i psychiatrycznej, warsztaty psychoedukacyjne czy systemowe środki wsparcia w dialogu z przełożonymi. Badani wskazywali także na ograniczoną dostępność specjalistów. W przypadku osób, które kiedykolwiek w swoim życiu doświadczyły myśli samobójczych (n=295) najwięcej respondentów nie powiedziało o tym nikomu (n=111). Pozostali najczęściej zwierzali się przyjacielowi (n=79), komuś z rodziny (n=49), swojemu terapeutce/psychologowi (n=34). Nikt nie powiedział wykładowcy czy innym osobom pracującym na uczelni.

Wnioski: Społeczność akademicka jako jedno z zadań instytucji kształcenia wyższego postrzega także zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej i działań profilaktyki kryzysów. Jest to ważny obszar implikacyjny psychologii w edukacji wyższej.

Mniej chętnie, ale warto? Deprywacja kontroli a prospektywna i retrospektywna wycena wysiłku poznawczego

mgr Jakub **Michalik**

Szkoła Doktorska Nauk Społecznych, Uniwersytet Jagielloński

dr hab. Marcin Bukowski, prof. UJ

Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński

Poczucie braku kontroli nad otoczeniem może obniżać gotowość do inwestowania wysiłku, jednak jego wpływ może zależeć od perspektywy czasowej, z jakiej wysiłek jest oceniany. W trzech eksperymentach badano wpływ deprywacji kontroli na wycenę wysiłku z dwóch perspektyw, prospektywnej, dotyczącej gotowości do jego podjęcia (badania 1 i 2), oraz retrospektywnej, odnoszącej się do oceny efektu uzyskanego kosztem poniesionego już wysiłku (badanie 3).

W dwóch pierwszych eksperymentach ($N = 624$) sprawdzano, czy eksperymentalnie indukowana niekontrolowalność obniża gotowość do podejmowania wysiłku poznawczego oraz czy nagrody pieniężne mogą osłabiać ten efekt. Poczucie braku kontroli indukowano za pomocą Behawioralnego Treningu Bezradności, a inwestowanie wysiłku poznawczego mierzono w paradygmacie dobrowolnego przełączania się między zadaniami. Nagrody były dynamicznie dostosowywane w kolejnych próbach. W obu eksperymentach nagrody zwiększały skłonność do podejmowania wysiłku. W badaniu 1 niski poziom kontroli osłabiał wrażliwość na nagrody, a w badaniu 2 niekontrolowalność obniżała częstość przełączeń i zwiększała wielkość nagrody potrzebną do uzasadnienia wyboru bardziej wymagającego poznawczo przełączenia.

W trzecim eksperymencie ($N = 341$) sprawdzono, czy ta sama manipulacja wpływa na retrospektywną ocenę produktu związanego z już poniesionym wysiłkiem. Wyniki pokazały, że po deprywacji kontroli uczestnicy bardziej cenili bodziec uzyskany kosztem wysokiego wysiłku niż osoby z warunku kontrolnego.

Łącznie wyniki sugerują, że poczucie braku kontroli może zarówno obniżać gotowość do wysiłku, jak i zwiększać jego subiektywną wartość, zależnie od tego, czy wysiłek oceniany jest przed jego podjęciem, czy po jego podjęciu. Badanie wnosi wkład do psychologii motywacji i psychologii poznawczej, pokazując, że związek między poczuciem kontroli a wyceną wysiłku ma charakter dynamiczny i zależy od momentu oceny.

Wyniki te mogą być szczególnie istotne we współczesnym świecie, w którym praca umysłowa staje się coraz ważniejsza, a szybkie zmiany technologiczne mogą osłabiać poczucie kontroli nad efektami własnych działań.

Czy pytania o rodzaj diety zmieniają to, co jemy? Intencje i spożycie alternatywnych źródeł białka wśród osób wszystkożernych i ograniczających mięso

mgr Natalia **Paduszyńska**, mgr Anna Kornafel, mgr Hanna Zaleśkiewicz,
dr Zofia Szczuka, prof. dr hab. Aleksandra Łuszczyńska
Uniwersytet SWPS we Wrocławiu

Wprowadzenie: Tradycyjne źródła białka (jaja, nabiał, mięso) w istotnym stopniu przyczyniają się do degradacji środowiska i zmian klimatycznych. Alternatywne źródła białka (APF), w tym produkty roślinne i owadzie, cechują się niższym wpływem środowiskowym. Celem badania była ocena intencji zakupu i spożycia APF oraz analiza efektu samego pomiaru (mere measurement effect) wśród osób wszystkożernych i ograniczających spożycie mięsa.

Metody: W badaniu wzięło udział 684 dorosłych z Polski (18–85 lat; 65,6% kobiet), w tym 486 osób na diecie wszystkożernej i 198 ograniczających mięso. Pomiar przeprowadzono dwukrotnie w odstępie miesiąca, wykorzystując kwestionariusze dotyczące spożycia APF oraz jego psychospołecznych uwarunkowań. Analizowano intencje (zakupu i spożycia) oraz rzeczywiste spożycie APF (roślinnych i owadzych) oraz tradycyjnych źródeł białka.

Wyniki: Stwierdzono istotną interakcję Czas × Dieta dla spożycia roślinnych APF: wzrost spożycia w czasie dotyczył wyłącznie osób wszystkożernych. Zaobserwowano również istotny efekt czasu dla intencji spożycia i gotowości zakupu APF pochodzenia owadziego (niewielki wzrost w obu grupach). Jednocześnie odnotowano niewielki spadek spożycia tradycyjnych źródeł białka. Wszystkie efekty miały małą wielkość.

Wnioski: Uzyskane wyniki wskazują na niewielkie przesunięcia w kierunku bardziej zrównoważonych wyborów żywieniowych oraz sugerują możliwy efekt samego pomiaru. Może to oznaczać, że procesy poznawcze uruchamiane w trakcie pomiaru odgrywają rolę w kształtowaniu intencji i zachowań żywieniowych. Choć zaobserwowane zmiany są niewielkie, wskazują na potencjał prostych interwencji opartych na oddziaływaniach poznawczych.

Zmiany w poziomie mentalizacji w wyniku udziału w zajęciach arteterapii. Moderująca rola aleksytymii

Karolina **Pakulska**

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

„Arteterapia to jeden z „najpiękniejszych problemów” współczesnej psychiatrii, całej medycyny, ale też szerzej - „zaangażowanych społecznie” nauk społecznych” (Chmielnicka-Plaskota, Łoza, 2014, s.11). Jak wskazują teoretycy terapii przez sztukę (np. Bartel, 2016; Malchiodi, 2014; Szulc, 2001), można myśleć o arteterapii jako o procesie rozwijającym zdolność do mentalizowania. Zauważalny na przestrzeni ostatnich lat staje się również jej rozkwit w wymiarze praktycznym, przejawiający się coraz bogatszą ofertą warsztatów arteterapeutycznych, które to wpisują się w szeroko pojęty trend wykorzystywania alternatywnych metod do pracy nad dobrostanem. Poczynione obserwacje oraz analiza literatury stały się inspiracją do postawienia pytania – czy w wyniku udziału w warsztatach arteterapii, u uczestników zachodzi zmiana w poziomie mentalizacji?

Przeprowadzono w formie stacjonarnej badanie podłużne w formule pretest – posttest (n=35 w pomiarze pierwszym; n=17 w pomiarze drugim) na kilku odrębnych grupach studentów uczęszczających na zajęcia „Arteterapia”. Dokonano dwukrotnie pomiaru zmiennej mentalizacji za pomocą kwestionariusza Skali mentalizacji (MentS) w polskiej adaptacji Jańczak (2021) oraz pomiaru aleksytymii z użyciem polskiej wersji językowej kwestionariusza Toronto Alexithymia Scale Questionnaire (TAS-20PL). Sformułowano ponadto dwa dodatkowe pytania: „Czy wcześniej brałeś/brałaś udział w zajęciach arteterapii?” oraz „Czy praktykujesz medytację/mindfulness?”, na które można było udzielić odpowiedzi „tak” lub „nie”.

Uzyskane wyniki nie potwierdziły głównego założenia, mówiącego o tym, że udział w warsztatach arteterapii przyczynia się do lepszego mentalizowania. Rezultaty wskazują jednak na istnienie silnego związku między poziomem mentalizacji a nasileniem aleksytymii. Wyniki sugerują dodatkowo występowanie istotnych statystycznie różnic pomiędzy osobami praktykującymi i niepraktykującymi medytację/mindfulness w zakresie mierzonych zmiennych.

Wyniki przeprowadzonego badania wskazują, że udział w warsztatach arteterapii nie sprzyja lepszemu mentalizowaniu. Może to sugerować, że zdolność do mentalizowania, kształtująca się już na początkowym etapie rozwoju człowieka, jest stosunkowo stabilna w czasie. Uzyskane rezultaty stanowią wstęp do prowadzenia dalszych, bardziej pogłębionych analiz w obrębie analizowanego zagadnienia.

Sztuczna inteligencja w badaniu zachowania: automatyzacja analizy koordynacji wzrokowej z wykorzystaniem rekonstrukcji 3D środowiska badawczego

Anna **Rachwał**, dr Arkadiusz Białek

Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński

Jan Smółka

Akademia Górniczo-Hutnicza

Rozwój zachowań wzrokowych, w tym przejście od wczesnych interakcji diadycznych do relacji triadycznych (wspólna uwaga, joint attention), stanowi kluczowy wskaźnik dynamiki rozwoju poznawczego i społeczno-komunikacyjnego niemowląt. Tradycyjne metody analizy tych zjawisk obarczone są istotnymi ograniczeniami: ręczne kodowanie wideo jest wysoce czasochłonne i podatne na subiektywne błędy oceniającego, natomiast precyzyjna okulografia (eye-tracking) ogranicza naturalną dynamikę interakcji, znacznie obniżając trafność ekologiczną pomiaru. Ponadto istniejące rozwiązania z zakresu widzenia komputerowego nie są przystosowane do środowisk wielokamerowych i do specyficznej anatomii niemowląt, a skuteczne modele często istnieją tylko w teorii (brakuje działającej implementacji).

W odpowiedzi na te wyzwania prezentujemy autorski system oparty na uczeniu maszynowym, pozwalający na precyzyjne badanie zachowań wzrokowych w warunkach swobodnej interakcji (bez inwazyjnej aparatury). System integruje dwuwymiarowe nagrania ze standardowych urządzeń rejestrujących (7 kamer monitorujących swobodną zabawę matki z niemowlęciem), operując w oparciu o zaawansowane moduły głębokiego uczenia (m.in. YOLO, SAM-3D, VGGT). Bezpośrednim wynikiem działania architektury jest zunifikowana rekonstrukcja przestrzeni trójwymiarowej środowiska badawczego. W wygenerowanym modelu system dokonuje przestrzennej estymacji pozy (pose estimation), a następnie – w oparciu o cechy geometryczne ciała i twarzy – wyznacza wektor będący aproksymacją kierunku spojrzenia (gaze vector).

Ze względu na wysoki stopień zaawansowania tego problemu technologicznego, nasz interdyscyplinarny zespół rozwija i udoskonala proponowane rozwiązanie od ponad dwóch i pół roku. Dotychczas system został z powodzeniem zastosowany do automatycznej detekcji wzajemnych spojrzeń, wykazując w tym zakresie satysfakcjonującą skuteczność. Zastosowanie uczenia maszynowego pozwala na stworzenie obiektywnych (bias-free) szeroko dostępnych narzędzi badawczych, niewymagających zakupu kosztownej aparatury. Co więcej, sam wynik w postaci trójwymiarowej rekonstrukcji przebiegu badania jest niezwykle obiecujący nie tylko w kontekście psychologii rozwojowej czy analizy zachowań wzrokowych – stanowi on innowacyjne rozwiązanie, które otwiera zupełnie nowe możliwości zautomatyzowanej i ekologicznie trafnej analizy danych obserwacyjnych także w innych gałęziach psychologii.

Deficyt teorii umysłu a nasilenie apatii we wczesnej chorobie Parkinsona – moderująca rola funkcji wykonawczych Perspektywa neuroergonomiczna

Magdalena **Sterczała**

Uniwersytet WSB Merito we Wrocławiu
Wyższa Szkoła Kształcenia Zawodowego

Wstęp: We wczesnej chorobie Parkinsona (PD) często występują deficyty teorii umysłu (ToM) oraz apatia, jednak ich wzajemne związki pozostają niejasne. Funkcje wykonawcze (EF) mogą moderować tę relację. Celem badania było sprawdzenie, czy deficyt poznawczego ToM wiąże się z nasileniem apatii oraz czy EF moderują ten związek – z perspektywy neuroergonomicznej, uwzględniającej obciążenie poznawcze w zadaniach społecznych.

Metoda: Zbadano 75 osób z wczesnym PD (H&Y 1–2, czas trwania choroby <5 lat) oraz 40 zdrowych kontroli. ToM oceniano za pomocą RMET (Reading the Mind in the Eyes) i zadania z fałszywym przekonaniem. Apatię mierzono Skalą Oceny Apatii (AES). EF badano Testem Sortowania Kart (WCST) i Trail Making Testem (TMT B–A). Dodatkowo rejestrowano czasy reakcji w zadaniach ToM jako wskaźnik obciążenia poznawczego. Analizę moderacji przeprowadzono modelem PROCESS.

Wyniki: Niższe wyniki w RMET przewidywały wyższą apatię ($\beta = -0,38$; $p < 0,001$). EF moderowały ten efekt ($\beta = -0,29$; $p < 0,01$): u osób ze słabymi EF związek ToM–apatia był silny, u osób z dobrymi EF – znikał. Dłuższe czasy reakcji w RMET korelowały z większą apatią ($r = 0,34$; $p < 0,01$), co wskazuje na zwiększone obciążenie poznawcze przy rozpoznawaniu stanów mentalnych.

Wnioski: Deficyt ToM nasila apatię we wczesnym PD, ale tylko w warunkach osłabionych funkcji wykonawczych. Z perspektywy neuroergonomicznej oznacza to konieczność redukcji obciążenia wykonawczego w projektowaniu środowisk wspierających osoby z PD. Interwencje powinny łączyć trening EF z treningiem poznania społecznego.

Wpływ źródła informacji na percepcję ryzyka, zaufanie i gotowość do działania w kontekście diagnozy choroby nowotworowej: rola jawności i formy przekazu

Oliwia **Sykulska**, Joanna Dixa, Wiktoria Łepska

Uniwersytet SWPS we Wrocławiu

Wprowadzenie: Rozwój narzędzi opartych na sztucznej inteligencji (AI) rodzi pytanie, czy użytkownicy są gotowi traktować AI jako wiarygodne źródło diagnozy i zaleceń medycznych. Problem ten ma znaczenie na styku psychologii, medycyny i AI, ponieważ społeczna akceptacja takich narzędzi może wyprzedzać ich rzeczywistą dojrzałość kliniczną. Celem badania było porównanie reakcji odbiorców na diagnozę raka jelita grubego i zalecenia terapeutyczne pochodzące z trzech autentycznych źródeł: od lekarza, narzędzia AI oraz z forum zdrowotnego.

Metody: W badaniu uczestniczyło 299 osób. Zastosowano plan 2×3 : znajomość źródła (znane vs. nieznanne) $\times$ rodzaj źródła (AI vs. lekarz vs. portal). Materiał badawczy oparto na rzeczywistym przypadku kobiety chorej na raka jelita grubego. Na podstawie wywiadu przygotowano trzy wersje komunikatu diagnostycznego i zaleceń. Mierzono ocenę wiarygodności, skłonność do zastosowania zaleceń, ocenę ryzyka zaufania komunikatowi, lęk związany z diagnozą, skłonność do skorzystania ze wsparcia psychologicznego oraz poczucie sprawczości.

Wyniki: Rodzaj źródła istotnie różnicował większość analizowanych reakcji. Spośród uzyskanych efektów najsilniejszy dotyczył skłonności do zastosowania zaleceń, $F(2, 293) = 78.72$, $p < .001$, $\eta^2 = .344$: AI i lekarz nie różniły się istotnie, a oba źródła były oceniane wyżej niż portal. Brak różnic między AI a lekarzem został dodatkowo wsparty analizą bayesowską ($BF_{01} = 1.73$). Podobny wzorzec wystąpił dla poczucia sprawczości, $F(2, 293) = 11.54$, $p < .001$, również ze wsparciem analizy bayesowskiej dla braku różnicy ($BF_{01} = 5.90$). Jednocześnie komunikaty AI wiązały się z wyższą oceną ryzyka i wyższym lękiem niż komunikaty lekarskie.

Wnioski: Wyniki sugerują, że AI jest psychologicznie akceptowane jako źródło informacji medycznej bliższe lekarzowi niż portalowi internetowemu. Z jednej strony wskazuje to na potencjał wdrożeniowy takich narzędzi, z drugiej ujawnia ryzyko, że społeczna gotowość do zaufania może wyprzedzać ich rzeczywistą trafność i bezpieczeństwo kliniczne. Badanie pokazuje znaczenie interdyscyplinarnej oceny nowych technologii zdrowotnych.

Operacjonalizacja mechanizmów wpływu społecznego w procesie uczenia maszynowego: Taksonomia SITT jako fundament systemów wspierających rezyliencję poznawczą adolescentów

mgr Aleksander **Szczęsny**, Maciej Markiewicz, Beata Bajcar, Tomasz Adamczyk,
Wiktor Mieszczenko-Kowszewicz, Jolanta Babiak, Grzegorz Chodak,
Przemysław Kazienko
Politechnika Wrocławska

W obliczu rosnącej roli sztucznej inteligencji (AI) w życiu społecznym, kluczowym wyzwaniem staje się ochrona autonomii poznawczej adolescentów. Aktualnie, narzędzia AI umożliwiają masowe generowanie spersonalizowanych treści manipulacyjnych, na które nastolatki są szczególnie podatni. Stąd rodzi się potrzeba wyposażenia nastolatków w kompetencje identyfikacji i radzenia sobie w obliczu manipulacji.

Odpowiedzią na te potrzeby jest nasz interdyscyplinarny projekt, zorientowany na konstrukcję inteligentnego systemu wspomagającego rozwój asertywności i autonomii poznawczej u młodzieży. U jego podstaw stała konieczność stworzenia pomostu między teorią psychologiczną a inżynierią danych. Przeprowadzone badanie koncentrowało się wokół trudności w implementacji konstruktów psychologicznych do modeli uczenia maszynowego. Brak wysokiej jakości zbiorów danych, uwzględniających specyfikę okresu adolescencji, subiektywizm ocen oraz wielowymiarowość interakcji społecznych, stanowi istotną barierę w rozwoju AI o wysokiej trafności ekologicznej.

Pierwszym etapem badań była synteza najważniejszych paradygmatów w psychologii wpływu społecznego, co zaowocowało opracowaniem Taksonomii Techniek Wpływu Społecznego (Social Influence Techniques Taxonomy – SITT), która obejmuje 54 techniki w 9 kategoriach.

W warstwie empirycznej wykorzystano procedurę eksperckiej anotacji danych z zastosowaniem triangulacji perspektyw. Zespół 25 sędziów kompetentnych (psycholodzy, pedagodzy, eksperci komunikacji, rodzice oraz nastolatki) dokonał wielopoziomowej oceny treści tekstów młodzieżowych pod kątem: [1] detekcji technik wpływu, [2] intencji nadawcy, [3] konsekwencji psychologicznych dla odbiorcy oraz [4] potencjalnych reakcji asertywnych wraz z uzasadnieniem. W badaniu przyjęto podejście inkluzywne, uwzględniające subiektywność interpretacji. Szczególną uwagę poświęcono agregacji różnych punktów widzenia w modelowaniu AI, co jest kontrapunktem dla powszechnego w informatyce dążenia do uzyskania jednoznacznej oceny (ang. ground truth).

Przeprowadzone badania przenoszą ciężar przeciwdziałania manipulacji z prostego filtrowania słów-kluczy na głębokie, psychologiczne rozumienie kontekstu społecznego, jako skuteczną metodę budowania odporności psychicznej młodzieży. Docelowym efektem prac jest budowa systemów edukacyjnych (opartych na AI), które nie tylko diagnozują zagrożenia manipulacji, ale aktywnie wspierają w wypracowywaniu adekwatnych strategii zaradczych. Modele AI w sposób spersonalizowany ułatwią młodzieży analizę codziennych interakcji i budowaniu autonomii poznawczej.

Rola zaangażowania sensomotorycznego w percepcji mowy w okresie niemowlęcym

dr Magdalena **Szmytke**

Instytut Psychologii Wydział Filozofii i Nauk Społecznych, Instytut Studiów Zaawansowanych
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

dr hab. Przemysław Tomalski, prof. IP PAN

Instytut Psychologii, Polska Akademia Nauk

mgr Krzysztof Tołpa

Interdyscyplinarna Szkoła Doktorska „Academia Copernicana”
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

nagroda
w konkursie
posterów

Mowa jest multimodalnym zjawiskiem, które obejmuje integrację procesów sensorycznych (słuchowych i wzrokowych) oraz motorycznych. Podczas percepcji mowy aktywowane są regiony sensomotoryczne, tradycyjnie wiązane z jej produkcją, co sugeruje ściśle powiązanie percepcji i produkcji. Rozwój tego powiązania w niemowlęctwie pozostaje jednak nie w pełni poznany. Celem niniejszych badań było określenie roli zaangażowania sensomotorycznego w percepcji mowy u niemowląt oraz jego modulacji przez właściwości bodźców.

W dwóch badaniach z udziałem niemowląt oceniano zaangażowanie sensomotoryczne pośrednio przy użyciu elektroencefalografii (EEG), koncentrując się na mocy rytmu μ . W Badaniu 1 analizowano moc μ podczas percepcji mowy słuchowej ($n = 80$), gdzie niemowlęta słuchały sylaby /fe/ - bodziec częsty oraz dwóch bodźców rzadkich pochodzących z języka francuskiego. Wyniki wykazały, że percepcja mowy słuchowej wiąże się z aktywacją systemu sensomotorycznego oraz jest modulowana przez znajomość bodźców – większą aktywność obserwowano podczas przetwarzania nieznanymi sylab w języku francuskim w porównaniu z polską sylabą. Wyniki te wspierają teorie wskazujące na wspomagającą rolę systemu sensomotorycznego w przetwarzaniu mniej znanych dźwięków mowy.

W Badaniu 2 (11-miesięczne niemowlęta, $n = 41$) stwierdzono, że zaangażowanie sensomotoryczne jest wyższe podczas percepcji mowy audiowizualnej niż podczas percepcji bodźców niespełniających kryteriów mowy. Ponadto aktywność sensomotoryczna była powiązana z częstością wokalizacji niemowląt podczas interakcji z opiekunem, co wskazuje na funkcjonalny związek między percepcją a produkcją mowy przed końcem pierwszego roku życia.

Podsumowując, zaangażowanie sensomotoryczne stanowi istotny element percepcji mowy już w okresie niemowlęctwa. Jest ono modulowane przez właściwości bodźców – mniejsze dla dźwięków znanych i większe dla nieznanymi – oraz powiązane z produkcją mowy. Badania wpisują się w nurt ucieleśnionego poznania, podkreślając rolę systemów sensomotorycznych w procesach percepcyjnych. Uzyskane rezultaty wskazują na ściśle powiązanie percepcji i produkcji mowy oraz podkreślają znaczenie multimodalności w rozwoju językowym.

Czy cytryny są szybkie dla osób w spektrum autyzmu? Poza efektem kiki-bouba: semantyczne i percepcyjne korespondencje międzymodalne

mgr Agata **Tokarek**, Magdalena Król, Michał Król

Wydział Psychologii we Wrocławiu, Uniwersytet SWPS

Oslabione dopasowywanie dźwięk-kształt w klasycznym efekcie kiki-bouba u osób w spektrum autyzmu jest szeroko opisane w literaturze, jednak nie jest jasne, czy efekt ten dotyczy wyłącznie integracji wielozmysłowej, czy również kojarzenia semantycznego. Celem badania było sprawdzenie, czy obserwowane różnice uogólniają się na różne typy korespondencji. Uzyskane wyniki mogą przyczynić się do rozstrzygnięcia, czy efekt ten wynika z lokalnych zaburzeń integracji sensorycznej, czy z bardziej globalnych różnic w przetwarzaniu poznawczym.

W niniejszym badaniu wzięło udział 68 osób (31 w spektrum autyzmu), dopasowanych pod względem ilorazu inteligencji. Uczestnicy wykonali cztery zadania badające korespondencje międzymodalne: (1) dopasowania rzeczownik-przymiotnik („szybka cytryna”), (2) dopasowania dźwięk-rozmiar z użyciem Greebli, (3) warianty efektu kiki-bouba oraz (4) dopasowania kolor-smak.

Kluczowym elementem metodologicznym było wprowadzenie wskaźnika trudności pozycji opartego na modelu AI. Trudność bodźców oszacowano przy użyciu modelu GPT-4o, któremu zadawano dokładnie te same pytania co uczestnikom, wraz z identycznymi bodźcami wizualnymi i instrukcjami badania (w formie promptów systemowych). Wyniki uśredniono z 10 powtórzeń zapytań dla każdej pozycji, uzyskując stabilny wskaźnik trudności.

Stwierdzono istotny efekt główny: osoby w spektrum autyzmu rzadziej dokonywały wyborów zgodnych z przewidywaniami teoretycznymi we wszystkich zadaniach. Spójność odpowiedzi wzrastała wraz z wiekiem, inteligencją płynną oraz niższą trudnością bodźców. Nie zaobserwowano interakcji zadanie × diagnoza, co sugeruje, że osłabienie korespondencji ma charakter ogólny, a nie specyficzny dla jednego typu bodźców.

Uzyskane wyniki wskazują, że osłabienie korespondencji międzymodalnych u osób w spektrum autyzmu ma charakter ogólny, a nie ograniczony do specyficznych typów bodźców czy modalności sensorycznych. Brak interakcji między zadaniem a diagnozą sugeruje, że efekt ten uogólnia się na różne poziomy przetwarzania (percepcyjnego oraz semantyczny). Wspiera to interpretacje odwołujące się do ogólnych mechanizmów poznawczych, takich jak modele kodowania predykcyjnego, zamiast wyjaśnień ograniczonych do atypowej integracji sensorycznej. Co więcej, badanie wykazuje potencjał modeli AI jako narzędzi wspierających badania nad procesami poznawczymi.

Komunikacja z pacjentem z afazją: jakościowa analiza wyzwań i praktyk klinicznych

Michał Urban

Akademia Ateneum

Wprowadzenie: Ocenia się, że w Europie między rokiem 2015 i 2035 liczba udarów wzrośnie o 34%. Wraz z nimi przybędzie pacjentów z różnymi typami niepełnosprawności, w tym tych z zaburzeniami rozumienia i nadawania mowy. Pacjenci z zaburzeniami afatycznymi wymagają szczególnej opieki w tym starannie dobranych metod komunikacji z personelem medycznym. Dotychczasowe doniesienia wskazują na niedostateczne przygotowanie personelu w tym obszarze ujawniające się w stosowaniu mało efektywnych strategii komunikacyjnych. Celem pracy była identyfikacja najczęstszych trudności oraz strategii komunikacyjnych stosowanych w relacji personel medyczny – pacjent z afazją.

Metoda: Przeprowadzono jakościową analizę publikacji naukowych dotyczących komunikacji z pacjentami z afazją. Materiał stanowiły artykuły z zakresu psychologii oraz nauk medycznych. Zostały one przeanalizowane pod kątem zgłaszanych trudności komunikacyjnych oraz stosowanych praktyk klinicznych. Zastosowano analizę tematyczną, wyodrębniając powtarzające się wzorce.

Wyniki: Zidentyfikowano kilka głównych obszarów problemowych: niedostateczne przygotowanie personelu do pracy z pacjentem afatycznym, ograniczony czas poświęcany na interakcje oraz zbyt częste występowanie zadaniowych form komunikacji. Pacjenci z afazją częściej zwracają się po pomoc do profesjonalnych ośrodków medycznych, nadto czas hospitalizacji jest u nich dłuższy niż u pacjentów bez zaburzeń komunikacji, są także mniej samodzielni w momencie wypisywania ze szpitala. Podejście oraz styl komunikacji personelu medycznego wpływa na postawę pacjenta wobec swojej choroby po opuszczeniu szpitala.

Wnioski: Przytoczone wyniki badań wskazują na złożoność problemu, jakim jest skuteczna komunikacja na linii pacjent-personel medyczny, w szczególności, gdy u pacjenta występują zaburzenia w odbieraniu lub nadawaniu mowy. Pacjent z afazją po udarze będzie częściej zgłaszał się po profesjonalną pomoc do ośrodków medycznych niż osoby z innymi rodzajami niepełnosprawności, niezbędnym zatem jest wprowadzenie systematycznych szkoleń dla personelu oraz zwiększanie dostępności narzędzi wspierających komunikację.

Determinanty spożywania alternatywnych źródeł białka w 13 krajach Europy: Perspektywa interesariuszy systemu żywnościowego

Mgr Hanna **Zaleśkiewicz**, mgr Anna Kornafel, Natalia Paduszyńska,
dr Zofia Szczuka, Anna Banik, Ewa Kuliś-Stefańczyk, Maria Siwa,
Jowita Misiakowska, prof. dr hab. Aleksandra Łuszczyńska
Uniwersytet SWPS

Wprowadzenie: W Europie białka pochodzenia zwierzęcego nadal dominują, mimo ich negatywnego wpływu na dobrostan planety. Zastąpienie ich alternatywnymi źródłami białka (APF)—obejmującymi produkty roślinne, insekty lub grzyby—mogłoby ograniczyć ten wpływ. Zachowania żywieniowe konsumentów, kształtowane przez czynniki indywidualne, społeczne i środowiskowe, mogą wpływać na innych interesariuszy systemu żywnościowego i napędzać transformacje systemu w kierunku zrównoważonego rozwoju. Badanie wykorzystało podejście mapowania systemowego w celu zbadania determinant związanych z włączaniem APF do diety w 13 krajach europejskich. Celem było zidentyfikowanie kluczowych punktów wpływu—determinant najbardziej powiązanych z innymi elementami systemu—oraz analiza pętli sprzężeń zwrotnych i podobieństw między krajami.

Metoda: Przeprowadzono 17 warsztatów z udziałem interesariuszy systemu żywnościowego (np. producentów żywności, dietetyków i konsumentów). Wykorzystano metodę group model building i uczestnicy wspólnie opracowali 17 map systemowych ilustrujących determinanty włączenia APF do diety. Obliczono wskaźniki centralności w celu identyfikacji kluczowych punktów wpływu, a także przeanalizowano pętle sprzężeń zwrotnych, aby zbadać dynamikę systemu.

Wyniki: Wspólne kluczowe punkty wpływu zidentyfikowane w sześciu do ośmiu mapach krajowych obejmowały edukację i wiedzę na temat APF, normy społeczne i zachęty oraz wpływ reklamy i mediów. Dodatkowe kluczowe punkty wpływu, obecne w trzech do czterech mapach, dotyczyły postrzegania zdrowia, ciekawości lub neofobii, kultury żywieniowej oraz opinii na temat stopnia przetworzenia, zrównoważonego rozwoju i dobrostanu zwierząt. Interesariusze podkreślali, że przekonania i zachowania konsumentów odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu zmian w systemie żywnościowym. Analiza pętli sprzężeń zwrotnych ujawniła powtarzające się mechanizmy, takie jak te zaobserwowane we Włoszech, gdzie poprawa bezpieczeństwa produktów zwiększała skuteczność reklamy i ciekawość konsumentów, wzmacniając pozytywne postrzeganie APF. Proces ten wspierał lokalny rozwój, obniżał ceny i wzmacniał bezpieczeństwo żywności.

Wnioski: Badanie dostarcza nowych wglądów w wzajemnie powiązane determinanty kształtujące europejskie systemy żywnościowe oraz włączenie alternatywnych protein do diety. Identyfikacja punktów wpływu i pętli sprzężeń zwrotnych stanowi wskazówkę dla interesariuszy, którzy chcą projektować interwencje nakierowane na popularyzację zrównoważonej diety.

Carpe diem czy memento mori - lęk przed śmiercią a impulsywność

Dominika **Zub**

Uniwersytet SWPS w Warszawie

Celem prezentowanych badań było określenie związku między lękiem egzystencjalnym a dyskontowaniem w czasie, czyli tendencją do preferowania mniejszych, natychmiastowych nagród nad większymi, ale odroczonymi. W kontekście Teorii Opanowania Trwogi (TMT) oraz koncepcji Paula Tillicha analizowano, czy wzbudzenie myśli o własnej śmiertelności (mortality salience) zwiększa impulsywność w podejmowaniu decyzji finansowych. Tematyka ta bezpośrednio nawiązuje do hasła konferencji, integrując psychologię procesów poznawczych z medycznym i egzystencjalnym aspektem funkcjonowania człowieka w sytuacjach granicznych.

W badaniu online wzięło udział 224 uczestników (wiek 18–72 lata). Zastosowano schemat eksperymentalny, w którym osoby losowo przydzielono do trzech grup: eksperymentalnej (prymowanie myśli o śmierci), porównawczej (myśli o bólu fizycznym u dentysty) oraz kontrolnej. Wykorzystano procedurę 5-trial adjusting delay task do pomiaru tempa dyskontowania (Parametr k), Existential Anxiety Questionnaire (EAQ), Purpose in Life Test (PIL) oraz skale mierzące nastrój i satysfakcję z życia.

Analizy statystyczne nie potwierdziły głównych hipotez – nie wykazano istotnych różnic w tempie dyskontowania między grupami ani korelacji między lękiem egzystencjalnym a impulsywnością. Kluczowym, istotnym wynikiem okazał się związek między wyższym poziomem uważności podczas badania a mniejszą impulsywnością (wolniejszym dyskontowaniem). Odnotowano również silną ujemną korelację między lękiem egzystencjalnym a poczuciem sensu życia.

Wyniki sugerują, że wpływ świadomości śmiertelności na decyzje ekonomiczne jest złożony i może być moderowany przez zasoby jednostki oraz kontekst sytuacyjny, co jest zgodne z Teorią Historii Życia (LHT). Prezentacja ma istotne znaczenie dla rozwoju psychologii poznawczej i klinicznej, wskazując na uważność jako istotny czynnik chroniący przed impulsywnością. Praca wnosi wkład w interdyscyplinarny dialog nad mechanizmami obronnymi człowieka, łącząc teoretyczne modele lęku z praktycznym aspektem psychologii ekonomicznej.

Różne oblicza (on- vs. off-line) zjawiska FoMO postrzegane w kategoriach cechy a stanu

mgr Anna **Żurawska**

Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski

Wprowadzenie: Zjawisko FoMO (Fear of Missing Out) to specyficzny rodzaj lęku związanego z antycypacją utraty kontaktu (Przybylski i in., 2013). Rozwój nowoczesnych technologii, w tym mediów społecznościowych stał się dla niego swoistym katalizatorem. W prezentowanym badaniu eksplorowano naturę i korelaty zjawiska, związki między stanem i cechą FoMO oraz ich związki z aprobatą społeczną i satysfakcją z życia oraz czy rodzaj kontekstu on- vs. off-line różnicuje nasilenie tego afektu.

Metody: Badanie przeprowadzono w mieszanym schemacie eksperymentalno-korelacyjnym. Wzięło w nim udział N=361 osób w wieku 15-25 lat (n=175 w warunku on-line, n=186 w warunku off-line). Uczestnicy wypełniali cztery kwestionariusze: do pomiaru zjawiska FoMO jako stanu (SFoMOI), jako cechy (FoMOs), Kwestionariusz Aprobaty Społecznej oraz Skalę Satysfakcji z Życia. W celu analizy danych zastosowano test t-Studenta dla prób niezależnych, analizę korelacji r Pearsona, jednoczynnikową analizę wariancji oraz analizę regresji metodą wprowadzania.

Wyniki: Rezultaty w części eksperymentalnej potwierdziły przewidywania dotyczące znaczenia rodzaju kontekstu dla nasilenia lęku przed odłączeniem: w warunku on-line nasilenie FoMO-cechy i stanu było wyższe niż w warunku off-line. Wyniki w części korelacyjnej wskazują, że bez względu na rodzaj kontekstu FoMO- cecha była pozytywnie, silnie związana z FoMO – stanem. Natomiast FoMO-stan był negatywnie i słabo związany z aprobatą społeczną.

Wnioski: Otrzymane wyniki wskazują na złożoną naturę zjawiska FoMO. Wyższe nasilenie FoMO w kontekście on-line potwierdza jego powiązania ze środowiskiem cyfrowym. Silna dodatnia korelacja FoMO- cechy i stanu świadczy, że oba składają się na ten sam konstrukt. Badanie ma charakter podstawowy – poszerza wiedzę na temat zjawiska, u którego podstawy leży negatywna emocja pierwotna, lęk. Badanie posiada także walor aplikacyjny - może być pomocne przy projektowaniu strategii ograniczających nasilenie zjawiska wśród młodych osób.

UNIwersYTET SWPS

Filia im. ks. J. Tischnera
w Krakowie

KRAKÓW
2026